

ČÍSLO 1, ROČNÍK 1994

1. LEDNA: PANNY MARIE, MATKY BOŽÍ - NOVÝ ROK

Není tuze povzbudivá novoroční pohlednice, na které je kdosi jako děda Mráz, který smetá koštětem dny loňského roku do starého pytle a na zádech z elegantnějšiho pootevřeného pytlíku vykukují kučeravé hlavičky dnů nových. Bohužel, toto pojetí času převládá v naší obrazotvornosti: pytle roků, do kterých se bez ladu skla-du sbírá všechno, co se stalo. Zavážou se, označí číslem.

Dobře víme, jak značný je rozdíl mezi časem a prožíváním času. Mluví se o času biologickém na rozdíl od matematického. Někdo se např. poranil na noze. Když mu bylo šest let, zahojila se taková rána do čtrnácti dnů. V šedesáti letech to trvá dva měsíce. Ale i to je rozdílné u různých lidí. V obou případech jde o stejné: zahojení rány. A přece hodiny to měří jinak.

Studium, pracovní tempo je jiné ve třiceti, jiné v sedmdesáti. Kdybychom hodnotili život jenom podle schopnosti růstu a obnovení buněk, je biologický čas nejintenzivnější v prvních letech života. Z hlediska práce jsme neživější obyčejně mezi třicítkou a čtyřicítkou. Ale pak se život zpomaluje víc a více. Podobá se hodi-nám, jejichž ručičky se točí pomaleji a pomaleji, až se zastaví. Biologický čas není věčný, končí smrtí. Před-stavit si, že se čas zastavil, působí hrozně. Kierkegaard popisuje probuzení hříšníků v pekle: "Kolik je hodin?" ptá se. Satan odpoví ledově: "Věčnost."

Ale je ještě jiný čas. Jak jej nazvat? Snad nejlíp eschatologický, vyjadřujeme jej slovem očekávání. Je to čas, který k něčemu směřuje. Takový čas se tím intenzivněji prožívá, čím se čekaná událost blíží. V jakém napětí např. žije nevěsta poslední dny před svatbou, student před poslední rozhodnou zkouškou.

Můžeme si tedy představit, jako by na třech různých pásmech probíhaly současně tři různé časy. Jeden chronologický, který měří hodiny, druhý biologický, kter-ý se odhaduje podle stupně žít a jednat, třetí escha-tologický, který znamená očekávání něčeho velkého, co má rozhodnout o naší existenci.

Pěkný obraz tohoto trojího dění vidíme v historii Starého zákona. Chronologicky tu není nic zvláštního. Doba přibližně 2000 let, do kterých zapadá rok za ro-kem vznik, růst a vývoj židovského národa. Biologicky je podobný jiným národům. Na počátku je to kmen, mladistvý, plný odvahy, válečné zdatnosti a roman-tického putování. Pak se stane usedlým a nakonec v jistém smyslu senilním a dekadentním, neschopným svobody. Upadne do poroby a zdálo by se, že vyhyne v moři jiných národů.

Autory, kteří nám historii vyvoleného národa se-psali, první čas málo zajímá. Chronologie tu jsou podle na-šich měřítek nepřesné. Biologický čas pozvolného rozkladu je naplňuje smutkem, ale je to smutek plný naděje. Vidí, že právě v tomto rozkladu bije plným tempem srdce, které očekává. Escha-tologický čas, který znamená blízkost Kristova příchodu, den ze dne nabývá větší intenzity, živosti, průbojnosti, po-citu, že Pán už je blízko. V národě, který biologicky už skoro zemřel, zazní silný hlas a všechny naplní novou víta-litou: "Připravujte cesty Pánu, vyrov-nejte mu stezky!" (Mt 3,4)

Starý zákon je obraz lidské duše, našeho přístupu ke Kristu, v celém ži-votě i v jednotlivých letech. Díváme se vstříc novému roku. Chronologicky je už přesně naměřený v kalendáři. Bio-logicky se snad zpomalí, přijdou třeba i nemoci, slabost, vysílení. Mnoho bu-de těch, jichž se ručičky biologických hodin zastaví. Není v kalendáři napsá-no, že mezi nimi nebudeme i my.

Přejeme-li si šťastný a veselý nový rok, je to ve smyslu chronologickém zbytečné a ve smyslu biologickém po-chybné. Je to pouhý povzdech, který jakoby říkal: ať se vám zpomalí zpo-malování a odsune zastavení! Nevěstě, která čeká ženicha, naopak přejeme: Ať už se letos vezmete! Studentovi pak říkáme něco podobného: Ať studie po-kročí, abys co nejdřív skončil! Ke ště-ští patří, aby se eschatologický čas urychlil, aby se přiblížilo to, co čeká-me, aby náš život pulsoval živěji a in-tenzivněji. Kronika příštího roku se nám stane dějinami naší spásy a vstoupí do věčnosti, přiblíží-li nás ke Kristu. Ty dny, které laciná novoroční pohlednice hází do smetiště zapome-nutí, zasvítlí věčností a trvalou hodno-tou v Bohu.

P. Tomáš Špidlík TJ (red. kráceno)

POMOZTE CHORVATŮM VE STŘEDNÍ BOSNĚ

Glas koncila uveřejnil 21. 11. 1993 text dopisu zahřebského arcibiskupa, kardinála Franjo Kuharice generálnímu tajemníkovi OSN Boutros Ghalimu:

Vážený pane generální tajemníku!

Dozvolu mi, abych v těchto - pro lid Chorvatska a Bosny a Hercegoviny tragických časech, požádal o Vaši pozornost na naše trápení a potřeby. Mám hlubokou starost a cítím spolu-odpovědnost za tragédii, kterou prožíváme a kterou zažijeme této zimy. Chtěl bych Vám říci, že právě Vy jste klíčovou osobou, která může zastavit zabíjení a utrpení. Žádám Vás, abyste použil veškeré své moci na straně života. V tomto dopise podávám také některé skromné návrhy, jak by se mohlo pomoci našemu lidu.

Dějiny Chorvatů střední Bosny

Od doby, kdy chorvatský lid před-stavuje národ a od začátku křesťan-ství v Evropě, střední Bosna byla jedním z jeho kulturních středisek. Současně je to dějinné bydlíště Chor-vatů. Nemůže se přesně říci, kdy sem Chorvaté přišli, neboť jsou zde od samého začátku své existence.

Rozhodující otázkou dnes je, zda se jim tu dovolí zůstat s ohledem na jejich národnost a víru, nebo zda zima 1993 vstoupí do paměti lidstva jako genocida středobosenských Chorvatů.

Ničení života Chorvatů ve střední Bosně

Před současnou válkou asi třetina Chorvatů Bosny a Hercegoviny žila ve střední Bosně.

Od začátku války 153 chorvat-ských měst a vesnic ve střední Bosně bylo zničeno, okupováno a etnicky změněno. Nejméně 120 000 Chorvatů je vyhnáno ze svých domovů: 40 000 se stalo uprchlíky a 80 000 vyhnanci.

Více než 1 000 civilistů je zabito, z toho více než 200 zmasakrováno. Je zavražděno více než 50 dětí.

To vše se stalo v době střetnutí při agresi do Bosny a Hercegoviny 1992, etnickými čistkami, bouráním vesnic, koncentračními tábory a znásilňová-ním. Mezinárodní společnost nenašla sílu zastavit ničení lidské důstojnosti a genocidu v srdci Evropy. Tragédie pokračuje střetem Muslimů a Chor-vatů - střetem včerejších obětí, které se znovu stávají oběťmi dnes.

Současné podmínky života ve střední Bosně

Chorvati střední Bosny žijí v čtyřech enklávách: Kiseljak-Kreševo, Vitez-Busovaca-Novi Travnik, Žepce a Úsora (dnes vlastně už jenom ve třech, protože Vareš byl zničen a zpusťošen).

V těch malých obklíčených, od světa odříznutých enklávách žije 150 tisíc lidí. Polovina z nich jsou Chor-vaté vyhnaní z jiných částí střední Bosny. 40% jsou ženy a 20% děti. 10 tisíc (5,6%) je nemocných a 1 500 (1%) raněných. Do začátku listopadu existovala i enkláva Vareš se 25 000 Chorvaty, mezi nimiž bylo 11 000 vy-hnanců, 8 000 žen, 5 000 dětí a 3 000 raněných. Jejich osud je teď neznámý, neboť ta enkláva podlehla muslim-ským útokům. Lidé teď bloudí mezi životem a smrtí v improvizovaných tá-borech a po horských cestách střední Bosny.

V ostatních třech enklávách lidé žijí obklíčení vojsky, které se snaží je vyhnat z jejich domovů, které chtějí zrušit jejich právo žít v tomto kraji, které chtějí provést etnické čistky nebo - řečeno jazykem lidských práv - chtějí provést genocidu. Ti lidé nemají styků mezi sebou ani s dru-hými částmi Bosny a Hercegoviny. Mezinárodní společenství nemůže za-jistit stálé zásobování těchto oblastí. Lidé žijí pod stálými útoky v tak úzkém prostoru, že někde může být člověk zabit obyčejnou puškou z obou stran frontové čáry. Tak se enklávy zmenšily. Není dostatek potravin, vo-dy, zdravotnického materiálu a jiného zařízení. Vyhnanci žijí v improvizov-vaných úkrytech a celá oblast je zcela nepřipravená pro nadcházející zimu. Školy nejsou v provozu už dva roky.

Není veřejné dopravy, bohoslužby se nemohou konat, nejsou nutné ne-mocniční a zdravotnické služby.

Tisíce Chorvatů žije pod okupací a v táborech pro zajatce. Nejsou evido-vaní, nikdo nedohlíží na podmínky jejich života, a tak jejich základní lid-ská práva jsou nezajištěna.

Stav v Nove Bile

V enklávě Nova Bila (Vitez - Buso-vača - Novi Travnik) je 40 000 lidí: 25 tisíc vyhnanců a 12 500 dětí. Žijí teď na 30 procentech území, na kterém žila původní populace před touto vál-kou. Šest měsíců - od 15. dubna 1993 - jsou v obklíčení. Není elektrický proud, voda, ani jiné zdroje energie. Vyhnanci sem přišli na jaře nebo v lé-tě bez teplého oblečení na zimu. Není dostatek potravin. Po šest měsíců obléhání UNHCR plánoval po 125 g potravin na osobu denně (květen-zář). Ve skutečnosti však v tomto časovém intervalu UNHCR a Mezinárodní červený kříž dopravil v průměru pouze 40 g potravin na osobu a den. Hlad je přímo dramatický. Děti jsou bezpro-středními oběťmi války. Jenom během 12 dnů (3. - 15. června 1993) bylo zra-něno 59 dětí, zabito deset, 33 dětí se stalo cílem odstřelovačů.

V takových podmínkách lidé snad-no ztracají lidskou důstojnost a pak ztrácí i úctu k druhým lidem. Tragické masakry, ke kterým došlo v některých z těchto měst, se nedají oddělit od tragičnosti podmínek tamního života. Jako křesťan odsuzuji každý zločin proti každé lidské bytosti.

Františkánská nemocnice v Nove Bile

V Den lidských práv, 10. prosince 1992 lékaři a františkáni založili spo-lečně improvizovanou nemocnici v No-ve Bile, "aby léčili všechny lidi bez ohledu na jejich víru a národnost". Dnes po roce je to jediná nemocnice pro 70 000 lidí s deseti lékaři, kteří pracují v takovém rozsahu, na který by v normálních podmínkách bylo za-potřebí 170 lékařů. Nemají potraviny, léky, zdravotnické zařízení ani mož-nosti dopravy pacientů nebo perso-nálu. Schází pediatr, gynekolog, ane-steziolog, psychiatr.

Každý den se provede 4 - 5 operací bez anesteziologa a každý měsíc se narodí 40 - 50 dětí bez gynekologa. Více než 12 000 dětí žije bez dětského lékaře.

Mezinárodní společenství

Ve františkánské nemocnici v Nove Bile v samém středu Bosny skupina františkánů a lékařů hájí důstojnost života všech lidí bez ohledu na jejich víru a národnost. Stali se bílým ma-jákem naděje, míru a dobra. Ale jejich úsilí je světu málo známé. Se vši úctou k mezinárodním humanitním organizacím se musí říci, že vel-ké organizace jako UNHCR a Meziná-rodní červený kříž neměly podporu UNPROFORu, aby mohly vykonat svou základní povinnost zajistit práva ne-mocnice, aby pomáhala lidem, kterým je pomoci zapotřebí. Jestliže lidé ne-pomohou těhotné ženě, aby porodila, kdo komu pak pomůže? Nemůže-li slyšet pláč novorozeněte, co může slyšet? Organizace pro lidská práva zaměřily svoje úsilí především na smrt a zabíjení. To je skutečnost a vy to podporujete, ale ne ke škodě živých lidí. Jestli se může dát

pro Bosnu a Hercegovinu tak velký počet vojáků a politiků, musí být možnost zajistit jednoho zástupce organizace pro lidská práva do obklíčených oblastí, pro každou nemocnici a tábor pro zajatce.

Prosba

Bosna není místo etnického nebo náboženského střetnutí, ale místo střetnutí dobra a zla. To není rezervace, ve které by se svět díval na umírání, ale test humanity pro celé lidstvo, zvláště pro Spojené národy, a nadevšechno pro Vás, pane generální tajemníku. Bosna se nesmí ponechat svému osudu. Bosna je v každém pokoji každé rodiny západního světa. Není rodiny na Západě, která není spoluzodpovědná za bosenskou rodinu.

Svět nevěděl mnoho o koncentračních táborech třicátých a čtyřicátých let tohoto století, ale věděl dostatečně, že ponese vinu. Dnes každý ví o enklávách Bosny a Hercegoviny, takže se konečně ani smrt nevinných civilistů nemůže skrýt. Nikdo nemůže být

zbaven zodpovědnosti.

Pane generální tajemníku, jsme připraveni učinit vše, co je v naší moci, abychom pomohli lidem, kteří trpí v Bosně a Hercegovině bez ohledu na jejich národnost, víru, nebo přesvědčení. Prosíme Vás, abyste okamžitě jednal. Prosíme Vás, abyste podpořil bílou čáru zásobování (jak to říká 21. a 22. kapitola čtvrté ženevské konvence). Zajistěte komunikaci s františkánskou nemocnicí v Nové Bile, ulehčíte jim práci a zaručte jejich bezpečnost. V tom smyslu Vás prosím, abyste jmenoval svého osobního zástupce, který by byl přítomen v nemocnici. Tento praktický krok by byl východiskem pro vytvoření bílé sítě nemocnic pro všechny strany v Bosně a Hercegovině.

Minulá a současná strádání a utrpení mě přesvědčují, že je to nutné. Vaše dosavadní práce a starost pro Bosnu a Hercegovinu mě přesvědčují, že je to možné.

MYŠLENKY SVÁTEČNÍCH DNŮ

1. LEDEN - SLAVNOST MATKY BOŽÍ, PANNY MARIE

V jedné legendě se vypráví, jak se Adamovi, poté co zhřešil a byl vyhnán z ráje, zdál zvláštní sen. Zdálo se mu, že viděl před sebou nepřehlédné moře vylitého potu svých potomků. Udivený se obrátil na Pána Boha a zeptal se ho: *"Pane, kde je pramen toho moře lidského potu?"* Bůh mu odpověděl: *"Ve tvém hříchu!"* Adam se začal na celém těle potit z hrůzy nad tím, co učinil, když vypověděl poslušnost Stvořiteli.

Ještě mu neuschl pot na tváři, když se před ním objevilo moře, které vzniklo z vylitých lidských slzí. Znovu se obrátil na Pána s otázkou: *"Kde je, Pane, pramen tohoto druhého strašného moře?"* Znovu slyšel Boží hlas: *"Adame, i pramen tohoto moře lidských slzí spočívá ve tvém hříchu neposlušnosti."* Tehdy Adam hořce zaplakal. Viděl před sebou tolik trpících, hladových a chudých, opuštěných a ponížených, děti bez rodičů, hroby, nad kterými plakal otec nad ztraceným synem, matka nad ztracenou dcerou, přítel nad ztrátou přítele. Viděl slzy, vylité kvůli cizí zlobě a nevděčnosti. V duši se chvěl bolestí, když pozoroval tento strašný obraz.

Sen pokračoval. Ještě mu nevyšly slzy v očích, když se před ním vynořilo moře prolité lidské krve. Kde se vzalo to moře? Obrátil se na Boha a ptal se ho na vysvětlení. Bůh mu řekl: *"Adame, i toto moře má pramen ve tvém hříchu!"*

Pak se před Adamovým očima ukázala budoucnost: na všech stranách světa viděl války, nesmírné množství raněných zabitých. Viděl, jak bratr stojí proti bratrovi a zabíjí ho pro maličkost - otec zabíjí syna - syn otce nebo matku. Viděl všechny důsledky nenávisti a pomsty. Strašný obraz, který jím otřásl až do morku kostí, takže začalo krváčet bolestí a lítostí. Co jsem to učinil ze země? Slzavé údolí, plné utrpení, potu, slzí a krve. Začalo se ho zmocňovat zoufalství. Vtírala se mu myšlenka: má život ještě nějaký smysl? Nebylo by moudřejší učinit všemu konec?

Když se mu v duši vířily zoufalé myšlenky, zdvihl bolestný pohled k nebi. Zahlédl cosi, co zmírnilo jeho bolest, zahnal zoufalství z duše a naplnilo ho nadějí. Bůh mu ukázal ženu nevýslovné krásy a řekl mu: *"Neboj se! To je ta, která ve svém Synu, tvém Spasiteli, napraví, co jsi ty pokazil! Zaměř svůj pohled na ni a na jejího Syna a vydej se cestou, kterou ti ukážu. A pověz to i svým dětem a dětem tvých dětí ve všech budoucích pokoleních, aby konali totéž. Tak najdou útěchu a povzbuzení a nakonec i spásu..."*

Duchovním pohledem na Pannu Marii s Ježíšem má začít naše pro-buzení do Nového roku. Ať tyto dva nesejdou z našich očí a myslí. Čím víc se na ně budeme po celý rok dívat, tím víc bude v našich srdcích víry a lásky. V tom je základ naší modlitby.

Vydejme se tak jako oni a všechny děti Boží cestou, kterou nám Pán ukáže. V tom spočívá plnění Boží vůle. Necháme-li se vést Bohem, pak ostatní lidi kolem nás nezavedeme, ale povedeme.

(O.L.)

2. NEDĚLE PO NAROZENÍ PÁNĚ

1. čtení:

Boží slovo nestojí pouze před tímto světem jako jeho vzor a měřítko, ale je i stálým zdrojem života a světla pro tento svět. V Písmu svatém (Př 8) je Boží slovo ztotožňováno s věčnou Boží moudrostí. Právě svým slovem a moudrostí je Bůh přítomný ve svém lidu a ve svém chrámě. V budoucnu však živým Božím chrámem, svatým Božím stánkem bude lidství Kristovo.

2. čtení:

Ve svém Synu nám Bůh daroval vše, co naznačoval a připravoval svými dary v období Starého zákona (Staré Smlouvy). K pochopení svého povolání a k činné odpovědi na ně však potřebujeme jasný, pronikavý pohled víry a otevřené srdce. - Růstem víry roste i naše naděje na podíl v Boží slávě.

Evangelium:

Svět a jeho čas byly utvořeny Slovem, které je od věčnosti. Z tohoto Slova vychází světlo a život. A Slovo se stalo Tělem. Těm, kdo ho přijali, ukazuje Kristus cestu a dává jim milost a slávu.
(podle SCHOTT-Messbuch přeložil D.N.)

APOŠTOLÁT MODLITBY

ÚMYSLY NA LEDEN 1994

1. úmysl všeobecný:

(Rodiny v církvi a ve společnosti)

Aby rodiny přinesly svůj nutný vklad k duchovnímu růstu křesťan-ských společenství a celé společnosti.

2. úmysl misijní:

(Jednota křesťanů)

Aby modlitbu za sjednocení křesťan-ů a ekumenický dialog pronikalo mi-sijní nadšení.

3. úmysl národní:

Aby svatořečení bl. Jana Sarkana-dra bylo přijato všemi křesťany v naší zemi s porozuměním a přispělo k je-dnotě ve víře a k ochotě sloužit evan-geliu.

P . F .

*Jdu já
jdeš ty
a všichni jdeme
po cestách rozličných
po stezce sobě vlastní
Je živou hrou
a někdy básní
pro mnohé součtem
povstání a pádů
tíživých změn
zakletých protikladů
pomalým stoupáním
na místa
tichých
spochinutí*

*Jdu já
jdeš ty
a všichni jdeme
Jde dítě stařec
muž a žena
ramena mnohých
křížem zatížená
Jde někdo sám
jak samorost
a hledá přítele
a čeká moudrost*

odměna cesty
různě vykoupená
Jdou mnozí lehce
s úsměvem a písní
a jiní houštinami
klíkatin a tísní
Jde někdo
po zemi jako host
a v srdci dost
má místa pro radost

Jdu já
jdeš ty
a všichni jdem
Ať hodně štěstí upředem
na kolovrátku příštích dnů
když nový rok
své cesty
před námi
zas otevírá

(P. Josef Veselý)

PRVNÍ KATOLICKÝ TELEVIZNÍ PROGRAM

V červenci příštího roku bude v Brazílii uveden do provozu první katolický televizní kanál. Jeho redakce bude jmenována Brazílskou bis-kupskou konferencí. Náplní kromě náboženských pořadů budou hodnotné filmy, zpravodajské a populárně naučné pořady. Počítá se také s reklamami, vyloučeny však budou reklamy na cigarety a alkoholické nápoje. Zakázány budou nejen pornografie, ale také všechny programy obsahující scény násilí.

SOUČASNÁ KRIZE JE KRIZÍ SVATÝCH

U příležitosti Studijního kongresu o nauce bl. Josémaríi Escrivy de Bala-guera Sv. Otec Jan Pavel II. řekl:
"Blahoslavený Escrivá ve své knize Cesta napsal: 'Dnešní světové krize jsou krizemi svatých...' Ano, Bůh chce plnou náruč lidí, kteří při veškeré lidské aktivitě náleží Jemu. Potom teprve za-vládne mír Kristův v Kristově království. Jak úžasnou sílu obsahuje tato nauka vůči tvrdé, současně ale tak přitažlivé úloze nové evangelizace, k níž je celá Církev povolána."

Kardinál Frant. Tomášek: Pastýřský list ke III. roku Desetiletí duch.Obnovy

Neseme spoluodpovědnost za to, že kolem nás vzrůstá kriminalita mládeže, počet sebevražd, rozvodovost, nespravedlnost a násilí. Je však ještě něco horšího, zlo, které převyšuje všechno ostatní: zabíjení nenarozených. Je to přímo výsměch tváří v tvář Bohu - Tvůrci života, jestliže tento život ničíme a maříme jako nicotnou a nic neznamající hodnotu. Je to největší hřích této doby, protože zabíjíme nevinného, bezbranného, a tím znesvěcujeme veliký dar, který skrze tento život nám Bůh dává. Zabíjíme také bu-doucí génie, velké umělce, vědce, zabíjíme i budoucí světce a světice.

Co jsme my, zvláště křesťané, udělali pro to, aby opět byla nasto-lena úcta k životu, abychom ten život hájili a tím život naší země posvětili? Proto je třeba, abychom právě nyní, v roce, kdy se dostalo nejvyššího uznání naší světici Anež-ce Přemyslovně, právě nyní, kdy ce-lý rok se chceme zabývat myšlen-kou posvěcování života, je třeba, abychom všichni sklonili hlavu a činili pokání. Ano, i my jsme vinni, protože nemáme dost odvahy vy-stoupit proti zlu, ozvat se všude, bez ohledu na následky, jaké to bude pro nás mít. Nedovedli jsme se postavit pravdě tváří v tvář a nebojovali jsme dostatečně. Nechali jsme se svést konzumním způsobem života, shonem a egoismem, k ně-muž tento život vede. Vymlouváme se na nedostatek času, zatím co prosedíme dlouhé hodiny u televize, nechali jsme se uspat, namísto abychom burcovali svědomí národa a ze všech sil se spojili a vytvořili tak obrannou zed' proti tomuto ne-slychanému

zločinu, který zachva-cuje celý svět. Za poslední rok bylo u nás více než 162 000 dětí usmr-cených v prenatalním stavu. Toto je zdrcující. Musíme vykřičet do světa svůj protest!

Ale pouhý protest nestačí. Musí-me daleko více každý z nás něco osobně pro tuto věc obětovat. Kolik žen to činí z nevědomosti, kolik z nich ze zoufalství, protože se bojí, že zůstanou samy, že jim nikdo ne-pomůže, že toto dítě neuživí, že to psychicky nebo sociálně nezvlád-nou. Je na nás, abychom je nene-chali v této osamocenosti, je na nás, abychom se k nim přiblížili jako přátelé, abychom jim zvěsto-vali svou láskou radostnou zvěst o přítomnosti Vzkříšeného, aby-chom je vyvedli ze starostí, obav a zmatku, je na nás, abychom jim vyprávěli o živém a krásném človíč-ku, kterého nosí pod srdcem a který se stane jejich radostí.

NEBUDETE-LI SVĚDČIT VY, PROMLUVÍ KAMENÍ

Opakované pastýřské listy našich biskupů jasnou řečí upozornily na to, že v Božím řádu má člověk neopako-vatelnou výsadu být obrazem Božím a že z toho vyplývá mimořádná cena lidského života. Přesto nedávno uve-řejněný výzkum veřejného mínění údajně svědčí o tom, že převážná vět-šina křesťanů souhlasí s potraty, při čemž procento katolických žen takto smýšlejících vyšlo vyšší než u ostat-ních vyznání. Ponechme stranou, že výzkum byl prováděn ve spolupráci s Ústavem pro péči o matku a dítě v Praze, jehož představitelé v čele s Dr. R. Uzlem zastávají stanoviska a vyvíjejí tlaky dostatečně známé, takže k posouzení věrohodnosti tohoto vý-sledku by bylo třeba blíže znát kon-krétní použitou metodiku šetření. Z druhé strany si ale nedělejme iluze, že katolíci jsou takoví andělé, jací by správně měli být. *Zamysleme se nad tím, jaké je naše osobní stanovisko k této problematice a co bychom mohli udělat pro to, aby se na daném poli dosáhlo přece jen určitého zlepšení.*

V téže době byla Praha svědkem manifestace "ochránců zvířat", kteří neváhali v mrazivém počasí vyjít do ulic s transparenty polonazí, jen aby fotografie na titulních stranách dení-ků mohly rozšířit účinek jejich pro-testu. *Našlo by se alespoň stejně tolik lidí ochotných se takto angažovat za právo na ochranu života lidí?* Mnohý řekne: nejsme přece blázni. Ale takoví "blázni" v demokraticky se tvářících společnostech úspěšně tlačí parla-menty k přijetí zákonů, které by sotva normálně byly přijaty a svým hala-sem odvádějí pozornost od jiných čas-to potřebnějších zákonů, na které pak není čas. Ty pak jsou vydávány s chy-bami a opomenutími nebo nejsou vy-dány vůbec. Jdeme-li do Evropy tak, jak se to dnes a denně propaguje, musíme s takovými skutečnostmi po-čítat. ***I když Kniha knih říká, že ti-chým patří Boží království, nezna-mená to, že si mají křesťané nechat líbit, když se na nich štípe dříví. I když víme, že modlitba a osobní příklad mnohdy udělá více, než všechny tiskové koncerty světa dohromady, přece jen je dobře občas dát světu odpověď v řeči, které rozumí.*** Chce-li divadlo, může je mít, pokud to věci prospěje.

Hnutí na ochranu lidského života v západních zemích většinou podobně jako u nás začínalo s holýma rukama a dodnes často se dělá "na koleně", kdy hlavním stanem je kuchyně ně-kolika nadšenců. Přesto výsledky je-jich práce at jsou manipulovány jak jen to jde, pomalu ale jistě přivádějí k běsu ty, kdo ani mnohamilionovými sumami nejsou schopni dosáhnout toho, aby jejich manévry nebyly demaskovány třeba pouhým jediným paprskem pravdy, který rozmetá jejich pracně postavené Potěmkinovy vesni-ce. Opravdu k tomu stačí málo. Sku-pina lidí vytrvale postává před potra-tovou klinikou a modlí se. Takto ob-těžované "zdravotnické" zařízení ztrácí klientelu a nakonec i zajde "na úbytě". Jindy se shromáždí lidí více a udělají dušičkový průvod se svíčkami nebo na Mláďátka zazvoní zvony, či v určitou dobu sympatizující lidé houkají hou-kačkami aut. Hned je křik, jak ti ne-tolerantní křesťané zase někomu něco vnucují, chodí stížnosti, že zvony ruší okolí - byť naměřené hodnoty ukáží vyšší zvýšení hluku v dopravní špičce než při zvonění - a mnozí si významně poklepávají na čelo. Sem tam však přece jen někoho napadne se trošku zamyslet a zjistí, že ti blázni vědí, co říkají, když tvrdí, že život je nejvýše na žebříčku hodnot. ***Že pokud dovo-líme dnes zabít někoho, můžeme se brzo sami stát obětí "legálního" zabíjení.*** Podobně stačí jen jeden pohled do mikroskopu a obraz děravé sítě vláken gumy kondomu více než 20 virům HIV umožňující průnik najednou v jednom póru zboří všech-ny teze o tzv. bezpečném sexu. Pak stačí už jen kalkulačka k tomu, aby se zjistilo, že přijetí a důsledné usku-tečnění s tzv. bezpečným sexem spo-jených návrhů sice bohatě přispěje do kapes výrobců kondomů antikoncep-čních prostředků, ale také hravě roz-vrátí zdravotnický rozpočet i takové země, jako je USA. K jednomu myslí-címu časem mohou přibývat další. Můžete tomu pomoci i Vy. Udělejte si jasno. *Seznamte se s pravdivými fakty* a vyžadujte, aby byla dodržována pra-vidla hry. Jsou-li špatná, *vyžadujte vytrvale jejich změnu ve svém okolí*, ve škole, v práci, od svých spolupra-covníků, představených i poslanců. *Předkládejte pozitivní alternativní ná-vrhy.* Místo zvůle lásku, místo smrti život. Nenechte se rozštěpit pro ma-ličkosti. Mějte na paměti především vyšší společný cíl. Nenechte bez po-všimnutí násilí! Podporujte se navzá-jem a braňte bezbranné! Jsou-li dnes napadáni oni, přistě to můžete být vy. I násilí "s jídlem roste chuť". Nejde-li to jinak, spojte se alespoň v modlitbě.

FAM

Z PROMLUVY SV. OTCE 16. 9. 1993 KE KANADSKÝM BISKUPŮM

Je třeba zvláště střežit "Depositum Fidei" (poklad víry), který musí být zachován nedotčený a úplný až do druhé-ho příchodu Pána. Pravda je sama o sobě sjednocující silou. Znamky rozdělení zeslabují účinnost svědectví církve, kdežto soulad zvyšuje její věrohodnost (srv. Pavel VI. "Paterna cum bene-volentia"3). Je důležité, aby biskupové v jednotě s nástupcem Petrovým ukazovali, že ve svém učení jsou "jedno srdce a jedna duše" (Sk 4,32) "v dokonalé je-dnotě smýšlení a přesvědčení" (1 Kor 1,10).

Během nedávného světového dne mládeže v Denveru mě zvláště dojala, když jsem viděl tolik mladých lidí, kteří se opravdově snaží milovat Krista a sloužit mu v jeho církvi. Tito mužové a ženy třetího tisíciletí očekávají, že je-jich biskupové a kněží jim budou pomá-hat žít podle té pravdy, která je draho-cenným darem Kristovým (srv. Gal 5,1). Pravá pastýřská láska vyžaduje, aby nebylo opomenuto nic při hlásání Kris-tova slova spásy. Úspěch nové evange-lizace bude záviset z velké části na účinném a jednotném zvěstování všech požadavků evangelia.

... nikdy nesmíme přestat hlásat v úplnosti poznání Krista a jeho církve.

... mnoho zemí je pod vlivem mnoha pozitivních stránek, ale také různého mravního zla současné kultury. Mnozí z vašich spoluobčanů trpí ztrátou mrav-ního smyslu. To je často výzvou k sys-tematické katolické výuce v oblasti víry a mravů. Jako pastýři, kteří mají před-kládat "tajemství Kristovo v úplnosti" (Christus Dominus 12), můžeme splnit tuto výzvu, jestliže naše učení je jasné, srozumitelné a jednotné. Jedině tak se můžeme pozvednout silou a mocí Pravdy nad zmatek protichůdných domněnek.

V našem úkolu zabezpečovat právo věřících na slyšení katolické nauky v její úplnosti budeme muset s pokorou, odvahou a láskou bdít, aby nikdo nebyl tažen do omylu těmi, kdo by ho chtěli mást a kdo "chtějí podvracet evange-lium Kristovo" (Gal 1,6).

S velkou láskou a trpělivostí a s po-hledem vytrvale obráceným ke Kristu, "světlu světa" (Jan 8,12), máme povin-nost vést věřící ve formaci mravního svědomí, které bude usuzovat a jednat ve shodě s pravdou ("Donum verita-tis"16).

Protože je slovem života, evangelium obsahuje mravní normy univerzální a věčné, které je nutno vyučovat s obno-venou horlivostí a přesvědčením.

Abyste pomáhal nám všem v této chvíli jako hlasatelům pravdy, která osvobo-zuje (srv. Jan 8,32), Pán nám podává drahocenný dar a nástroj: Katechismus katolické církve. Ve vašich rukou tento zralý plod II. Vatikánského koncilu bude užitečným nástrojem, aby autentické učení koncilu, které je svědectvím velké tradice církve, mohlo být věrně podává-no v kázání a katechezi. Tím, že vyja-dňuje poselství víry způsobem jasným a systematickým, Katechismus ukazuje jednotu, spojitost, krásu a důležitost katolické víry. Neobrací se pouze na pastýře a odborníky, jak ukázalo jeho nadšené přijetí ze strany laiků v mnoha zemích, ale na všechny složky církve. Víme, že... v duchu univerzálního spole-čenství dáte jeho poklady k dispozici všem věřícím všemi možnými způsoby.

Nyní musíte čelit novým problémům: je nutno chránit katolickou identitu va-šich škol; výzvou je rostoucí relativiz-mus náboženský a mravní ve veřejném mínění. Katolické výchovné instituce mají znovu potvrdit svou odpověď-nost za evangelizaci a katechizaci tím, že budou plně konat svou povinnost předkládat Slovo Boží v celé jeho síle.

Chci vás povzbudit k pokračování v úsilí, aby se dostávalo zdravé forma-ce v katolické tradici, nauce a životě všem těm, kteří jsou činní ve výchov-ném, katechetickém nebo sociálním apoštolátě církve.

NEJKRÁSNEJŠÍ JMÉNO

Podivuhodné věci se děly začátkem roku 1933 na okraji vesničky Ban-neux v belgických Ardenách. Dvanáctileté dívce Mariettě z chudé rodiny Béco se údajně zjevuje krásná Paní, která sama sebe nazývá Pannou chu-dých. Místnímu knězi to nedá spát. Ukládá Mariettě, aby poprosila Paní o znamení. Mezitím se však i on sám - v naprosté tajnosti - denně modlí: "Matko Boží, jsi-li to opravdu Ty, nazvi se svým nejkrásnějším jménem - Matka Boží."

Nastává 2. březen 1933, den po-sledního zjevení. Tentokrát se již Paní na Mariettu neusmívá, jak to činila při svých sedmi předchozích návště-vách, ale vážně a slavnostně prohlá-šuje: "Jsem Matka Vykupitele, Matka Boží!"

Ano, to je nejkrásnější "jméno", nejvznešenější titul, nejvyšší poslání, jaké kdy bylo dáno vykoupenému člo-věku. Nikdy nikdo již nedosáhne těsnějšího sepětí s Bohem, než ta, která se stala Jeho Matkou. V tom je vlastně jediný důvod pravé mariánské úcty. Mariina velikost je založena na velikosti Krista, na Jeho totožnosti. On je pravý Bůh. Každý tedy, kdo Je-ho Božství uznává, musí uznat i zvláštní poctu, již se Marii Jejím ma-teřstvím dostalo. "Které matky syn je větší..."

Je však tato výsada důvodem ke zcela mimořádné, jedinečné úctě, Marii prokazované? K tomu, abychom ji vzývali a dokonce chválili a slavili způsobem, jenž někdy navenek může připomínat úkony bohopocety? Aby-chom Ji považovali za svou Matku a Královnu vesmíru?

K pochopení oprávněnosti těchto našich katolických úkonů zbožnosti je třeba si jednak uvědomit, kdo je to Kristus, ale zároveň také, co je to ma-teřství. Čím více pronikneme do obou těchto skutečností, tím lépe pochopí-me, že naše úcta k svatě Panně ne-může být nikdy dost velká.

Mateřství je totiž (vedle manželství) nejtěsnějším poutem mezi dvěma lid-mi. A to nejen ve smyslu tělesném. Bůh stvořil člověka jako jednotu těla a duše. Tělo a duch má být vždy v harmonii. Ta je sice u lidí narušena hříchem, o Kristu a Marii to však ne-platí. U nich obou je dokonalý soulad mezi životem tělesným a duševním, přirozeným a nadpřirozeným.

V Božím řádu stvoření jsou prvky hmotné velmi těsně propojeny s vyššími schopnostmi, s úkony ducha. Skrze tělo se má projevovat to, co se děje v lidském nitru, v jeho citění, myšlení i vůli. A také naopak. Příro-zené tělesné úkony mají být duchem přijímány a prožívány. Zvláště krásným dokladem toho je mateřství.

Co se mezi matkou a dítětem odehrává na tělesné rovině, odehrává se pak mezi nimi také v osobním vztahu. Zvláště vztah bezpodmínečné lásky matky vůči dítěti je obdobný jak je tomu před narozením ve smyslu fyzic-kém. Proto jsou spolu svázáni i citově. Tak jako dodává mateřský organismus dítěti výživu a kyslík, předává matka dítěti mimoděk i své charakterové vlastnosti, své city i jiné povahové rysy. Samozřejmě to do určité míry platí i o otci dítěte, sourozencích a jiných lidech kolem něj, ale to už není tak těsné pouto. Lidově se říká, že matku dítěti nikdo nenahradí. Zde to-tiž dochází přímo k jakémusi prolínání osobností. V době, kdy dítě ještě ne-má vytvořeno vlastní uvědomování si sama sebe, vnímá místo sebe svou matku. Jsou to vlastně dvě osoby v jedné jediné osobnosti.

Tělo je jakýmsi modelem ducha. Co v něm hmotně probíhá, ukazuje na mnohem hlubší děje v lidském nitru, které tělesným pochodem dá-vají smysl. Matka a dítě jsou opravdu od počátku (početí) dvě různé bytosti, a přece spolu tvoří jednotu. Napohled se zdá, jako by šlo o jeden organis-mus. Proto ta duševní a citová harmo-nie mezi nimi, a to ještě dlouho po po-rodu.

Proto Mariino mateřství nebylo jen nějakou "čestnou funkcí" nebo "zvlášt-ním úkolem", ale nesmírně vznešenou a nepředstavitelně krásnou milostí, pro niž máme Marii tak mimořádně ctít. Proto se ona, ač od přirozenosti obyčejný člověk, nachází mezi Bohem a lidmi, vysoko nad všemi tvory. Proto byla vždy bez hříchu. Sepětí dítěte s matkou je totiž tak těsné, že nemůže s jejími hříchy nepřijít do styku, nebyť poznamenáno všelijakými vadami její povahy i jejími špatnými sklony. Nešlo zde o to, aby se Kristus "neposkrvnil"; to by se mu tak jako tak nemohlo stát. Šlo o čistotu a úplnost spojení mezi Ním a Marií. Kdyby se Pán musel u své matky něčeho chránit, nebylo by to již plné mateřské spojení. Maria však naopak od počátku patřila své-mu Synu zcela, plněji než jiné matky svým dětem. To i proto, že se již s ni-kým jiným nijak nespojila; ani man-želsky ani mateřsky. Svým tělem a tím i celou svou bytostí chtěla patřit vždy jen Bohu; její vydání se pro Krista - Boha - a spojení s Ním bylo proto zcela plné a jedinečné.

Z tohoto duchovního, duševního i tělesného spojení svaté Panny s Bo-hem také vyplývá vyloučení jakéhokoli porušení jejího těla i po smrti. Vždyť i tělo je nedílnou součástí lidské by-tosti.

Vidíme tedy, že Mariino mateřství je základem všech jejích ostatních vý-sad. Ctít Marii jen pro to, jaká byla zde na zemi, pro její mravní vlastnosti (jak to činí evangelíci), je málo. My neuctíváme Marii jen kvůli tomu jaká je, ale především pro to, kým je, že je Matkou Boží. Tím je dána všechna její svatost a důstojnost.

Proto i slavnost Matky Boží 1. led-na, ač teprve nedávno zavedená, je přece svým významem největší ze všech mariánských svátků. Naučíme se slavit tento den nejen jako jeden z dnů vánočních nebo den novoroční, ale zvláště jako den vskutku marián-ský? Pokoncilní církev jej jistě nepo-stavila jen náhodou na tak čestné místo v občanském roce. Radostně proto začínejme každý nový rok s tou, již bylo dáno nejkrásnější lidské jméno - Matka Boží.

Vít Cigánek

VÝROČÍ LURDSKÉ SVĚTICE

Před 150 lety, dne 7.ledna 1844 se v jihofrancouzském městečku Lurdy narodila v rodině mlynáře Soubirousa dcerka Bernadeta, jako první z osmi dětí. Jméno obdržela podle francouz-ského světce Bernarda. Od raného dětství žila v příbuzné rodině v sou-sední vesnici, kde jí byla poskytována základní výchova a umožněn pobyt na zdravém vzduchu. Dívka totiž trpěla silnou záduchou a tak pasení oveček na úpatí Pyrenejí jí přinášelo úlevu. V samotě na pustých pahorcích si vy-plňovala čas uvíjením věnečků, mo-dlitbou růžence a zpěvem lidových a nábožných písní.

Když odrostla, vzali ji rodiče domů, aby ji připravili na první svaté při-jímání. Dne 11.dubna 1858 zjevila se jí ve skalní jeskyni Massabielské po-blíž Lurd Panna Maria. Zjevení se opakovalo do 16. července ještě sedm-náctkrát. Většinou bylo doprovázeno větrným hučením, jako by měla přijít bouře. Paní nevidané krásy, silně ozá-řená, jak se náhle objevila, tak náhle a tiše zmizela. Někdy však s dívkou hovořila. Kamarádky a později mnozí dospělí vyprávěli, že viděli klečící a modlící se Bernadetu, slyšeli slova z jejího rozhovoru, ale P.Marii nespa-třili. Všichni shodně potvrzovali vel-kou proměnu dívky a zvláštní moc, která z ní vyzařovala. Bernadeta pak musela vypovídat před policejním ko-misařem, lékaři, duchovními osobami a různými komisemi. Její odpovědi byly stále stejné, dosvědčovala v nich, že svatá Panna vybízela k pokání a při jednom setkání řekla: "Jsem Nepo-skrvněná početi."

Bernadeta ve svých 22 letech, 7. července 1866 vstoupila do kláštera sester Navštívení Panny Marie v městě Nevers a přijala řeholní jméno Marie. I když trpěla zdravotními potížemi, ko-nala velmi obětavě a pečlivě všechny povinnosti, zvláště ve službě nemoc-ným. Všechno obětovala ve jménu Panny Marie zvláště za bloudící, aby našli cestu k Bohu. Její síly se vy-čerpávaly. Několikrát přijala svátosti nemocných a ve středu 16. dubna 1879 při společných modlitbách vy-dechla naposled. Její pohřeb se konal za velké účasti lidí. Ze zástupů se ozý-valy hlasy: "Zemřela světice." Byla ulo-žena v domě sester v kapli sv. Josefa.

K jeskyni, v níž vytryskl pramen vody, přichází od té doby velké množ-ství poutníků a mezi nimi velký počet nemocných osob. Církevně uznaných zázračných uzdravení bylo za více než 130 let necelých 70, ale úlevu přines-la pouť do Lurd několikanásobnému počtu lidí. Výzva k pokání přinesla v církvi hlubší zájem o modlitbu, roz-jímání a podnítila péči o trpící. Lurdy se v krátké době povznesly na nejrůš-nější mariánské poutní místo v celém křesťanském světě.

Pražský židovský spisovatel Franz Werfel, když za války prchal s man-želkou před rasovým pronásledová-ním, zastavil se v Lurdech. Slyšel zde podivuhodné věci, které ho vzrušily. Ve velké úzkosti učinil slib. Pomůže-li mu Matka Boží uniknout před ně-meckými pronásledovateli a zachránit si život, napíše knihu o lurdských zje-veních. Zakrátko poté, co se mu sku-tečně podařilo přistát u břehů Ameri-ky, vytvořil jeden z nejkrásnějších a nejpůsobivějších románů

pod názvem *Píseň o Bernadettě*. Kniha byla pře-ložena do mnoha jazyků a dokonce i zfilmována. Bělostná postava svaté Panny z lurdské jeskyně překlenula tak celou dráhu Werfelova života a stanula u jeho lůžka, když v roce 1945, na prahu přicházejícího míru, v nedobrovolném exilu za oceánem umíral.

O lurdských uzdraveních vydal pře-svědčivé svědectví významný objevitel v oboru biologie, nositel Nobelovy ceny MUDr. Alexis Karrel, který v místech zjevení zkoumal jednotlivé případy ná-hlého uzdravení a uvedl je ve své knize *Člověk, tvor neznámý*. S.Z.

SOCIÁLNÍ SPRAVEDLNOST

Spravedlnost patří mezi čtyři zá-kladní mravní ctnosti, které jsou: opatrnost, spravedlnost, statečnost a mírnost. Spravedlnost je snaha dávat a ponechávat každému všechno, co mu právem náleží. Ctnost je něco, čemu se musíme stále učit a co si musíme osvojit tak dokonale, že se nám to stane úplnou samozřejmostí, druhou přirozeností, zvykem.

Sociální spravedlnost se týká všech lidí, celé společnosti. Sociální spravedlnost může být chápána a pojmána různě: jako abstraktní ideál, jako výsledek donucovací moci státu, jako křesťanská ctnost.

1. *Sociální spravedlnost jako abstraktní ideál*

Okamžitě nám vytane na mysl společnost bez velkých sociálních rozdílů, kde všichni mají nejnужnější prostředky k životu a kde nikdo netrpí nouzí a hlad. To je ovšem abstraktní a těžko uskutečnitelný ideál.

Friedrich August von Hayek, ra-kouský nositel Nobelovy ceny za eko-nomii, tvrdí, že během dvoutisíciletého úsilí, kdy filozofové přemýšleli o vý-znamu pojmů "sociální spravedlnost" nebo "spravedlivé rozdělování", nebylo objeveno ani jediné pravidlo, které by nám dovolilo určit, co je v tomto smyslu v tržním řádu spravedlivé. Jedna skupina učenců skončila u de-finice, že spravedlivá cena nebo mzda je taková cena nebo mzda, která se sama utvoří na trhu bez podvodu, násilí nebo privilegia - tedy podle pravidel správného chování. V řádu trhu nemůže nikdo předvídat, co každ-dý účastník dostane a výsledky pro je-dnotlivé lidi nejsou určeny úmysly žádného člověka a nikdo ani není od-povědný za to, aby určití lidé dostali určité věci. Tržní řád nepředpokládá úzký vztah mezi subjektivní zásluhou a odměnou. Funguje na principu kom-binované hry dovednosti a štěstí, v níž mohou být výsledky pro každého je-dnotlivce určovány jak nahodilými okolnostmi, tak jeho dovedností. Každ-dý je odměňován podle hodnoty, kte-rou jeho služby (nebo zboží) mají pro lidi, jimž je poskytuje. Hodnota služeb však nesouvisí nutně s jeho záslu-hami nebo potřebami. Výsledky tržní-ho procesu pro určité jednotlivce ne-jsou tedy výsledkem toho, že by to někdo právě takto chtěl a o sociální spravedlnosti tedy nelze mluvit.

2. *Sociální spravedlnost jako výsledek donucovací moci státu*

Pokrokáři a komunisté, kteří velmi rádi hovoří o "sociální spravedlnosti" si však pod tímto pojmem představují použití moci státu k přerozdělování příjmů. Veškerá snaha zajistit "spra-vedlivé rozdělování" nebo "sociální spravedlnost" nutně směřuje k pře-měně trhu na totalitní řád. Pokrokář-ské volání po "sociální spravedlnosti" je voláním po zásahu státu, aby přerozdělování provedl nátlakem, pro-tože jednotlivcům chybí schopnost nebo vůle pomoci si vlastními silami. Do určité míry však musí k přeroz-dělování docházet v každém státě, protože někteří lidé nemohou trhu nic nabídnout (děti, nemocní, staří). Kro-mě toho existují služby a zboží, které si člověk na trhu ani koupit nemůže (kultura, vzdělání, léky aj.).

Sv. Otec Jan Pavel II. v encyklice *Centesimus annus* ukazuje, že snahy o sociální spravedlnost v tzv. "zaopa-třovací státě" měly tři nepředvídané důsledky:

a/ Programy péče o chudé jsou nesmírně drahé.

b/ Péče o chudé se enormně zby-rokratizovala. Sociální podpory by se měly rozdělovat z nejnižší možné úrovně (podle principu subsidiarity) těmi, kdo jsou potřebným nejbližší a nejlépe znají jejich skutečné potřeby (církve, obce). Pomoc by však vždy měla směřovat ke svépomoci, protože politika sociálních dávek nemotivuje nezodpovědné jedince ani k práci ani k odpovědnosti za sebe a za spo-lečnost.

c/ Péče státu má často právě opačný důsledek než byl zamýšlen a vyvolává ještě horší problémy.

Ukazuje se, že snaha o sociální spravedlnost prostřednictvím státní byrokracie je nákladná, neosobní a neproduktivní.

3. *Sociální spravedlnost jako křesťanská ctnost*

Křesťanské pojetí sociální spravedlnosti vychází z definice ctnosti. V tomto smyslu je sociální spravedl-nost společenská ctnost. To znamená, že k obecnému prospěchu obce při-spívá celá společnost. Člověk v rámci této společnosti přestává být pouhým poddaným státu, ale stává se inicia-tivním a tvořivým občanem, který se nespolehá na ostatní, že za něho něco udělají. Obrací-li se občan na stát, vzdává se určité míry samosprávy a svěřuje-li odpovědnost státu, odebírá ji člověku a místnímu společenství. Výrazem této společenské ctnosti je sdružování občanů za účelem obec-ného blaha (to jest prospěchu celé obce). Naši předkové se sdružovali v nejrůznějších stavovských, zájmo-vých, charitativních i vzdělávacích or-ganizacích a jejich prostřednictvím ovlivňovali významným způsobem ži-vot celého státu.

Ukazuje se, že nejlepším způsobem k dosažení sociální spravedlnosti je chápat ji jako křesťanskou ctnost, a to dvojího druhu: jako spolupráci s ostatními, protože člověk sám mno-ho nezmuže a za druhé jako konání dobrých a prospěšných věcí pro spo-lečenství jako celek. Zdrojem této ctnosti je osobní iniciativa, jejímž cí-lem je prospěch společnosti. Traduje se, že lidé, chtějí-li něčeho dosáhnout, *obracejí se ve Francii na stát, v Anglii na aristokracii, ale v USA na spo-lečenství, které si sami založili.*

Nejlepší cestou obnovy naší společnosti je uplatnění ctnosti sociální spravedlnosti. V tomto smyslu je nutné přehodnotit i myšlenku "sociálního (zaopatřovacího) státu. Předpokladem pro to je ovšem morální obnova společnosti!

Myšlenky "sociální spravedlnosti" by neměli používat ti, kdo za ní nevidí žádnou ctnost, jen další rozšíření donucovací moci státu. Měli bychom soustavně rozvíjet osobní iniciativu i organizovanou spolupráci ve společenství a přispívat tak k rehabilitaci lidské osobnosti i k sociální spravedlnosti.

ing. Cyril Martinek

ÚVAHY O NOVÉM KATECHISMU

V říjnu roku 1992 vydal Svätý Otec zvláštní apoštolský dokument, který začíná slovy *Depositum fidei*, což obvykle překládáme slovy *Poklad víry*. V tomto dokumentu zveřejnil *Katechismus katolické církve*, vycházející se zásad II. vatikánského koncilu. Připomeneme si hlavní myšlenky tohoto katechismu. Samozřejmě, že tento katechismus neobsahuje žádné zbrusu nové pravdy. My se totiž stále řídíme evangeliem. Jenže svět se mění. Vystavávají nové úkoly, nové nejistoty a obavy. K tomu, aby tyto otazníky byly náležitým způsobem zodpovězeny, aby celý Boží lid měl jasno v těchto záležitostech, proto vychází tento katechismus.

Obsah a zvláštní ráz nového katechismu je možno shrnout do dvou slov. Jsou to slova, která křesťan dobře zná. Při každé mši svaté je slyší a prožívá v tom nejdůležitějším okamžiku, kdy Kristus sestoupí na oltář. Tehdy je kněz pronášá: **tajemství víry - mysterium fidei**.

V novém katechismu je výslovně zdůrazněno, že tuto myšlenku měli ti, kdo se podíleli na katechismu zvlášť na mysli. Naším úkolem je, abychom se otevřeli tajemství víry, tedy tajemství církve, čili tajemství lásky Nejsvětější Trojice.

První část katechismu nás učí, co to znamená **věřit** tajemství víry. Druhá část, kde je také nauka o křtu svatém, je věnována myšlence, jak **slavíme** tajemství víry. Takže každá svátost, kterou přijímáme, je slavením tajemství víry. Třetí část nás učí, co to je **žít** podle tajemství víry. Čtvrtá část je věnována **modlitbě**. Připomíná nám, co to znamená denně a ve všem prožívat tajemství víry. Tedy katechismus nás učí **věřit - slavit - žít - modlit se**.

Této čtvrté části si všimneme v našich úvahách přednostně, protože není nutno si při výkladu počínat vždy jen školským postupem.

Tajemství víry je tajemství Nejsvětější Trojice, které se nedá vyslovit. Zrovna tak jako slovo Bůh je ne-vyslovitelné. Vždyť jeho pojem nemůžeme omezenými lidskými schopnostmi obsáhnout. Trochu se však Bohu můžeme přiblížit. Vždyť On je nám tak blízko. Je s námi, je na oltáři, a my prožíváme tajemný styk s ním. Za to jsme mu neskonale vděční.

Tajemství víry je tajemství tvůrčí, produktivní lásky, která se obětuje, a která spojuje. Křtem svatým jsme se stali Božími dětmi. Protože jsme ne-zničitelným poutem spojeni s Kristem, jsme Jeho osvojenými dětmi a Jeho pravými dědici. Od křtu svatého tvoříme součást tajemného Těla Kristova. A Duch svatý si z nás tvoří svůj příbytek. Dítě Otce, Tělo Kristovo a chrám Ducha svatého. Tyto myšlenky jsou zdůrazněny v novém katechismu.

Známe tradiční tři části katechismu: první část pojednává o **víře**, druhá mluví o **svátostech**, a třetí vypovídá o **pravidlech křesťanského života**. Nový katechismus zachovává tuto u nás obvyklou výstavbu. Avšak je tam připojena ještě další část. Tato dodatečná část je věnována modlitbě. Dřívější katechismus si takové všiml modlitby. Jenže zde je věnován modlitbě celý čtvrtý díl.

Když se zde zabýváme novým katechismem, tedy nemusíme postupovat takovým ryze školským způsobem - od počátečních ustanovení k dalším, ale můžeme si naše zastavení u tohoto významného dokumentu oživit tím, že začneme právě tím neobvyklým, třebaže posledním.

Čtvrtý díl katechismu začíná božím 2558. Obsahuje jen několik řádků, ale zato velmi výmluvných. Při tom se setkáváme se zajímavým pojetím, totiž s odpovědí na to, co je modlitba. *Modlitba je živý a osobní vztah k živému a pravému Bohu*.

Mohli bychom dát novému katechismu název **Tajemství víry**. Známe tato dvě slova. Slyšíme je při každé mši svaté v tom nejsvětějším okamžiku. Po proměňování kněz říká nebo zpívá: *Mysterium fidei, Tajemství víry*. Touto myšlenkou je prostoupen celý katechismus.

Právě v této části začíná čtvrtý úsek katechismu slovy: *Veliké je tajemství víry...* Slyšíme v tom ohlas na slova z listu apoštola Pavla Timotejovi, kde se píše: *"Je to skutečně hluboké náboženské tajemství"* (1 Tim 3,16).

Náplní prvního dílu nového katechismu je vyjádření skutečnosti, že my poznáváme toto tajemství, a že věříme v toto tajemství.

Obsahem druhého dílu je vyjádření skutečnosti, že my toto tajemství slavíme především v Eucharistii a ve všech svátostech.

My toto tajemství zakoušíme, když usilujeme o křesťanský život. A právě ten osobní a živý vztah k Bohu, ten nás vede k tomu, abychom věřili - slavili - a dobře prožívali to, co nás má s Bohem spojoval. Tuto je třeba náležitě rozjímat.

SK

KARDINÁL CASSIDY O EKUMENISMU

Předseda vatikánského Sekretariátu pro jednotu křesťanů kardinál E. Cassidy přednášel na brněnském Biskupském gymnáziu pro širokou veřejnost o vztazích k nekatolickým církvím a ekumenismu v pojetí Druhého vatikánského koncilu. Připomenul, že ekumenismus je dílem Ducha svatého a upozornil na dekret Druhého vatikánského koncilu "Unitatis redintegratio" jako na směrnicí všech ekumenických snah. Připomenul, že všichni, kteří věří v Krista a přijali křesťanství, jsou nějakým způsobem spojeni s katolickou církví. Katolíci jsou vyzýváni, aby se horlivě účastnili ekumenického díla, řekl kardinál Cassidy. Církev doporučuje zejména společné modlitby katolíků a křesťanů jiných vyznání v rámci ekumenických pobožností pořádaných katolickou církví ve spolupráci s jinými církvemi. Dialog s odloučenými bratry musí být "dialogem pravdy a lásky". Katolíci musí při něm hlásat autentickou katolickou víru, avšak bez polemik, s porozuměním a v lásce. Nutno si uvědomit, že i katolická církev nese svou vinu v minulosti za odloučení pravoslavných a protestantských křesťanů, uvedl kardinál. Dále zdůraznil potřebu společné aktivity katolických křesťanů s křesťany jiných církví v humanitárních, charitativních a dalších záležitostech, týkajících se poslání angažovanosti v tomto světě. Jako příklad uvedl nasazení pro věc míru v bývalé Jugoslávii. Dále kardinál vyjmenoval ekumenické dialogy, kterých se katolická církev účastní. Jedná se o smíšenou katolicko-pravoslavnou komisi, katolicko-anglikánskou, dialog mezi katolickou církví a Světovou luterskou federací, katolicko-metodistickou komisí, dialog s tzv. Učedníky Kristovýmí, dialog se Světovou aliancí reformatovaných církví, dialog s některými církvemi evangelikálními (zaměřenými na misi mezi lidem) a dialog s letničními církvemi. Jinak čile funguje dialog mezi Vatikánem a Světovou radou církví. Ekumenický dialog se však netýká novověkých sekt, které neuznávají Ježíše Krista jako Syna Božího a Nejsvětější Trojici. V diskusi potom kardinál Cassidy zaujal jasné stanovisko k tzv. interkomunium, tzn. možnosti evangeliků přistupovat na katolické mši svaté ke sv. přijímání a obráceně k možnostem katolíků přijímat při protestantské večeři Páně. *Cítoval závažné dokumenty, které toto jednoznačně odmítají.* Eucharistie totiž není nástrojem k dosažení jednoty, ale jejím vyjádřením a charakteristickým vrcholným znamením. Vyjimku tvoří pouze velmi omezené a výjimečné případy, např. nebezpečí smrti.

-rm-

Ústupnost je jisté znamení, že člověk nežije v pravdě. -

Když člověk couvne ve věcech ideálů, cti nebo víry, je to... člověk bez ideálů, beze cti a bez víry.

Nuť se, je-li toho zapotřebí, abys vždycky ihned odpouštěl těm, kdo tě urážejí, protože největší zranění nebo urážka, kterou od nich můžeš utřízt, není ničím v porovnání s tím, co ti Bůh odpustil.

Bl. Josémária Escrivá de Balaguer

Z dopisů čtenářů ŽENSKÁ OTÁZKA?

Tzv. ženská otázka je v současném světě řešitelná pouze v rámci svobody individua. Doba atomu, genového inženýrství, populační exploze, masové kultury, masmédií, civilizačních chorob a epidemií typu AIDS nutně svobodu jednotlivce vymezuje. V rámci tohoto vymezení působí pak nadále vzorce chování, ustálené v té které společnosti, v té které kultuře. Je známo, že přírodní společnosti mají stálejší systém hodnot, jsou stabilnější, neznají individuální konkurenci. Proto představují - přesto, že nemají vymoženosti civilizace - menší stresové zatížení, než moderní společnost.

Ve všech kulturách to byli vždy ti nejlepší muži, kteří poukazovali na velké, ladem ležící kvality ženy. Nejsou to jen kvality citové, její schopnost empatie, ale i kvality rozumové a volní, projevující se praktickým řešením životních problémů. U žen je např. soustavně nedoceňován organizační talent, který projevuje na nižších stupních institucionalizace společnosti, např. při vedení domácnosti či v sociálních službách. Zkrátka je mnoho žen, které jsou schopny obdobného díla, jako je dílo Alberta Schweitzera či Matky Terezy.

Ano, postavení ženy ve společnosti souvisí s kvalitou této společnosti. S hodnotami, které vyznává, s charakterem mezilidských vztahů, které koneckonců určují i kvalitu vztahů k okrajovým skupinám společnosti, jako jsou děti a staří lidé. Obě tyto skupiny trpí klady či zápory společenskými nejvíce. Není-li ceněna práce, utlumují-li se výrobní programy, nemá-li zelenou novátorství v pracovních postupech, pak nejsou ani prostředky na školství stejné kvality pro všechny děti, ani na zvýšení důchodů, dojde-li ke zvyšování cen základních životních potřeb, jako jsou potraviny a byty.

Ve společnosti, kde vládne zákon zisku nad zákonem života, nelze pozitivně a dlouhodobě řešit ani postavení žen. Psychické klima, které v takové společnosti vládne, činí i ženu tím, čím fakticky se stává každý člověk: zbožím. Na tento jev upozorňuje v americké společnosti již v 50-tých letech psychoanalytik, Erich Fromm. Vztah mezi ženou a mužem je podle něho pouhopouhou výměnou hodnotových balíčků.

Znášilňování reklamou, prostituce, pornografie - toť vše přestupky vůči svobodě ženy, vůči její neopakovatelné individualitě. Ta je utvářena po celý život, prostředím, tradicemi rodiny, národa, rasy, lidstva. Jsme jediný biologický druh, jemuž dal Pán schopnost utvářet se po celý život. Právě k tomuto tvořivému úkolu jsme vybaveni rozumem, citem

a svobodnou vůlí. Postupně se dopracováváme k to-mu, co celé naše lidství zastřešuje, a to je všeobjímající a všeprostupující Láska. Jen v ní jsme věrný obraz své-ho Stvořitele.

*Bůh nás stvořil
k veliké své chvále
každý náš dobrý čin
je píseň podle jeho not
z ní plyne velebnost naše
i všehomíra a samotného Boha
tak prostý člověk
se znaky myslitele
každý den podílí se
na díle svého Stvořitele.*

Marie Řehořková

JÍME LIDSKY?

V rukách držím další z řady knížek o výživě. Kolik už jich bylo vydáno? Jsou různé a přece stejné. Ve větší-ně nalezneme tučně napsáno, často i s vykřičníkem: Nepřejídejte se! O ně-kolik řádků dál čteme: Chcete být zdraví? Změňte svou životosprávu. Myslím, že tady jsme u kořene věci, my totiž neumíme jíst, a proto nám jídlo škodí.

Jídlo je důležitý úkon nejen fyziologický, ale i sociální. Rodina se seje u stolu. Tam, kde každý jí ve svém koutku a ve své době, nebývá velká soudržnost. Bohužel dnešní život nás někdy nutí k takové izolovanosti od rodiny, rodiče pracují, děti chodí do školy a každý se navrácí a odchází v různou dobu.

Ale víme, že to tak není dobré. Dříve zejména na venkově, se celá rodina i s čeledí setkávala u stolu. Bylo to samozřejmě zejména z prak-tických důvodů. Vařilo se v jednom hrnci a často se i z něj jedlo. To mělo i své důsledky. Bylo potřeba mít ohled, aby se dostalo na všechny. Tento i další zvyky našich babiček měly velkou výchovnou cenu. Od ma-lička byl v dětech pěstován pocit, že dary země patří všem a že se mají dělit tak, aby vyšlo na všechny.

Z toho vidíme, že k jídlu patřil i jistý druh postu. Aby mohli dostat všichni, jednotlivec se musel uskrovnit.

Často se ptáme, máme-li v dnešní moderní době zachovávat v pátek půst od masa a máme-li se mírnit i v ostatním jídle. Povinností to jistě není, ale vzpomeňme na naše moudré křesťanské předky, kteří dodržovali tento půst odedávna. Věděli, proč to dělají. Jedním z důvodů byl ten, že všichni mají právo na jídlo a to, co si odepřu já, dostanou hladoví. Dnes je to složitější, nestojí nám za dveřmi žebrák prosící o kousek chleba. Ale přesto všichni víme, že jsou ve světě lidé, kteří trpí podvýživou a umírají hladem. To, co by ušetřilo za jeden den půstu v našem státě, by byla jistě slušná částka pro vykonání leckterého dobrodíní. K uskutečnění této myšlen-ky pravděpodobně u nás nedojde, ale můžeme to zkusit v malém, třeba v ro-dině. Takto ušetřené peníze můžeme věnovat na různé dobročinné účely. Kdo se takto postí, není nikdy sám, domácí stůl jako by se rozšířil do celého světa.

Půst je vnější symbol, modlitba těla. Tak se stává, že jíme opravdu lidsky, k užítku svému, bližních i k slávě Boží. (Vlk)

MODERNÍ SVATÝ

Je možné být dnes tak svatým, jak se nám svatí nahromadili na katolic-kém nebi za ta dvě tisíciletí?

Svatí žili ve své době svým způ-sobem, podobně jako my v dnešní do-bě máme svůj způsob života, kterému se říká moderní. Každý člověk žije a jedná v duchu a prostředí své doby. V tom byli dětmi své doby i všichni svatci. Nemůžeme tedy světce vždycky napodobovat po té stránce vnější, v je-jich chatrné oblékání, bičování, že-brání, bídě, zakládání klášterů, celo-životním stání na sloupech. Ale mů-žeme napodobovat jejich hrdinské ctnosti, jejich víru, naději a lásku v dnešním světě a dnešním způsobem.

Svatí mezi námi nejsou nápadní extrémním oblečením, úcesem, vyzý-vavým chováním, vyhlašováním zbož-ných průpovědek a odříkáváním citátů z Bible. Tak se chovají spíš nemocní než svatí. Jsou-li nápadní, pak vlád-ností k druhým, svědomitostí v práci. Tím, že je na ně spolehnoutí.

Nemluví příliš s lidmi o Bohu, ale spíš s Bohem o lidech, mezi nimiž žijí. Znají svou víru z osobního přesvědče-ní. Vědí, proč věří v Boha a umějí od-povědět na běžné námitky proti víře.

Dnešní svatý řeší běžné denní mrzutosti spíš žertem a s humorem než s rozčilováním. Ví, že nad všemi událostmi světa je Bůh, který i zlé umí obrátit v dobré těm, kdo v něj dů-věřují. - Svatý mezi námi nekritizuje lidi kolem sebe, neodsuzuje, ale snaží se je pochopit a pomoci jim. Když mluví, tak mluví o něčem, neplývá slovy o ničem, jen aby se utrácel čas. Ví, že povídání je známkou slabodu-chosti. Nikdy neslibuje něco, o čem ví, že by to nemohl splnit. Před druhými se nevytahuje a snaží se mluvit co nejméně o sobě. Na druhé nežárlí. Nevšímá si toho, co o něm říkají druzí za jeho zády. Když mu někdo vytkne chybu, přemýšlí, jak ji napravit, má-li ji opravdu, nebo co dělat, aby nepů-sobil špatným dojmem, když tu chybu nemá. Nikdy se nehádá, i když ví, že má pravdu on. Řekne své mínění, a to stačí. Nikomu své mínění nevnučuje. Působí na druhé svým příkladem, svou osobností.

Denně setřásá všechno staré. Sna-ží se denně vytvořit ze sebe typ lepší-ho člověka, lepší podobu křesťana.

Poslední poznávací známkou svět-ců mezi námi je, že všechny tyto krás-né zásady sice přijali za zásady svého života, ale ještě se jim nedaří zacho-vávat je vždy a denně. Ještě klopytají, chybují. Ale z klopytnutí si nic ne-dělají. Vědí, že svatost spočívá v ne-ustálém začínání. Vědí, že i největší svatci jsou omilostnění hříšníci, tedy lidé jako my.

Toto poznávací znamení světců naší doby otvírá dveře k cestě za sva-tostí i nám všem. Svátí tedy nejsou svatými proto, že by nikdy neklesli, ale proto, že po každém pádu vždy znovu povstali k novému úsilí.
A to můžeme dělat i my. -škr-

Klemens Tilmann - O PŘIJÍMÁNÍ JEŽÍŠOVÝCH SLOV

Svatý Augustin praví: *"Když se mo-dlíš, mluvíš k Bohu: když čteš Písmo svaté, mluví Bůh k tobě."*

Ježíšova slova, která nás někdy tak mocně zasahují, jindy do nás vů-bec nevniknou. Chceme-li se u nich zdržet, vyblednou rychle a za nimi přicházejí jiné myšlenky. Jsme zkrát-ka zvyklí číst noviny, jsme uspěchaní a neumíme slova správně vnímat a přijímat. Unikají nám. Musili bychom si je nějak ztělesnit, musily by v nás přijmout konkrétní tvářnost.

Chtěl by ses například učit věřit slovům: *"Kdo Mě miluje... tomu se zje-vím"* (Jan 14,21). Tento výrok je pravdivý. Ale co by se stalo, kdyby-chom mu opravdu věřili, kdybychom jej zcela přijali! Musili bychom jej pozřít a strávit. Pak by nás zcela ovládl. Ale jak to udělat? Nebo si chceš vštípit slova: *"Kdo miluje otce nebo matku více než Mne, není Mě hoden"* (Mat 10,37). To je pře-ce straš-livá věta, která se pro nás zběžným přečtením nestane životní skutečnos-tí. Nebo bys chtěl splynout s Ježí-šovým výrokem: *"Můj pokrm je činit vůli Toho, který Mě poslal"* (Jan 4,34). Kdybychom to tak mohli sami od sebe o sobě říci!

Opakovat si prostě tyto věty - zkus to a poznáš sám - má své těžkosti. Potřebují *"nádobu"*, formuli, pomocí níž bychom si je modlitbou přivlast-nili. Zkus to někdy těmito slovy, která se dobře osvědčila: *"Pane Ježíši Kriste, Ty jsi řekl: 'Kdo miluje otce nebo matku více než Mne, není Mě hoden.' Pomoz nám Svým slovem a Svou vše-mocnou milostí, abychom se cele stali Tvými učedníky."* Bylo by nutno, aby ses tuto formuli naučil nazpaměť. Pak ji však můžeš použít pro mnoho Je-žíšových výroků a poznáš sám, jakou výživu poskytuje duši taková modlitba; neboť je mnoho Ježíšových slov, kterým teprve tehdy uvěříme a prak-ticky je přijmeme do svého života, až je do sebe přijmeme modlitbou.

Abychom ušetřili vyhledávání tako-vých Ježíšových slov, uvedeme zde ně-ktěrá. Předně výroky, začínající slovy *"Já jsem světlo světa," "Já jsem chléb života," "Já jsem vzkříšení a život," "Já jsem dobrý pastýř," "Já jsem cesta, pravda a život," "Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti."* Pak slova Horského kázání (Mat kap. 5-7), např. osm blahoslavenství, dále: *"Vy jste světlo světa," "Vy jste sůl země," "Milujte své nepřátele, modlete se za ty, kteří vás pronásledují," "Budte dokonalí, jako je dokonalý váš Otec v nebesích," "Nikdo nemůže sloužit dvěma pánům," "Ne-starejte se úzkostlivě o svůj život," "Otec zajisté ví, že to všechno potře-bujete," "Hledejte nejprve Boží králov-ství a jeho spravedlnost a všechno toto vám bude přidáno."* - Pak důležitý příslib: *"Všechno, oč budete s důvěrou v modlitbě prosit, obdržíte"* (Mat 21,22). Nebo tvrdá slova: *"Kdo na sebe nebere svůj kříž a nenásleduje Mne, není Mě hoden"* (Mat 10,30). Vůbec 10. kapitola u Matouše. Zvláště hluboká a vroucí slova najdeme u Jana, zvláště v řeč-ech na rozloučenou (kap. 13-16). *"Až budu povýšen od země, potáhnu vše-chno k Sobě"* (Jan 12,32). *"Toto je mé přikázání: milujte se navzájem, jako jsem Já miloval vás"* (Jan 15,12). *"Vy jste Moji přátelé, činíte-li, co vám při-kazuji"* (Jan 15,14). *"Ne vy Mne jste vyvolili, nýbrž Já jsem vyvolil vás"* (Jan 15,16). *"Zůstaňte v mé lásce"* (Jan 15,5). *"Až přijde Duch pravdy, na-učí vás každé pravdě"* (Jan 16,13) a mnoho jiného. Pro praktické použití se doporučuje zachovávat pevnou formu i v počtu opakování, přejít k dalšímu výroku asi po deseti opako-váních. K počítání lze užít deseti prstů nebo růžence. Je jen nutno znát malou zásobu Ježíšových výroků na-zpaměť, abychom mohli lehce pře-cház-et od jednoho k druhému. A opět si budeme vybírat takové, které jsou pro nás zvláště potřebné a které živí duši.

Celý tento výklad je návodem k jednání.

Čtení samo pomáhá přesně tak mnoho a tak málo, jako pomáhá čtení knihy o sportu k získání tělesné zdat-nosti. To rozhodující v obou případech je, abychom s odvahou začali, ať už kdekoliv - a abychom vytrvali.

NADĚJE NEZKLAME

Konzervativní deník Daily Tele-graph přinesl interwiev s anglikán-ským biskupem z Londýna dr. Davi-dem Hopem, který je jakousi výzvou arcibiskupovi z Canterbury, anglikán-skému primasovi Careyovi. Vytýká mu, že anglikánské církvi hrozí zpla-nění, v důsledku procesu, vyvolaném diskusí o svěcení žen na kněze a kvůli rozbujelé administrativě. Daleko více - zdůrazňuje třetí nejvyšší představitel anglikánské církve, dr. Hope, by bylo potřetí mít anglikánský ekvivalent encykliky Veritatis splendor, který by objasnil, jaké jsou morální zásady anglikánství. Na adresu primasa Ca-reyho i ostatních představitelů angli-kánské církve pak dodával: Nepřijme-li státní anglikánská církev tuto výzvu (totiž jasně stanovit základy morální teologie), pak katolická víra bude mít stále mocnější přitažlivost pro angli-kány a stále větší počet pastorů bude volit "římské řešení" (spojení s katolickou církví). - Jakýsi politický ohlas lze vidět v rozhodnutí letošního kongresu britské konzervativní strany, že je třeba uvést zemi opět na koleje tradiční křesťanské morálky. Ministr školství John Patten rozeslal oběžník, v němž připomíná, že Velká Británie je křesťanský národ a proto je nutné, aby se ve školách nejen mnohem důkladněji vyučovaly evangelní zása-dy, ale aby byli podle nich vychová-váni žáci. V posledních desetiletích se totiž ve jménu "pokrokových názorů" a za tichého souhlasu anglikánů pro-sazoval názor, že křesťanství je jedno z náboženství asijského a afrického původu.

Ještě ostřeji se k tomuto tématu vyjádřil boloňský arcibiskup kardinál Biffi, když přejímal "Národní cenu katolické kultury" v Bassano del Grappa: *"Myslím, že dnes stojí proti sobě katolická kultura a kultura nicoty. Mám dojem, že už neexistují stupnice hodnot, kromě katolické. Někdy říkám i svým komunistickým přátelům (a Bologna je ještě stále*

komunistickou baštou!): "Jste pro mě trochu zklamáním. Vzpomínám si ještě na doby, kdy jste předkládali stupnici hodnot a vyžadovali její respektování. Dnes navrhuje jenom, aby se ve školách rozdávaly zdarma kondomy.

Je tedy třeba skončit s tím, co Vittorio Messori nazývá "katolický masochismus". Nic se nedá srovnat s kulturním dědictvím, které vytvořil katolický lid; když se mohl ekonomicky projevit, stavěl katedrály. Laický stát zřídil jen památkové úřady. Jinými slovy katolické kulturní dědic-tví za nikým nepokulhává. Proto žasnu nad jistými komplexy méněcennosti, s nimiž se setkávám v tolika oblastech katolické společnosti. A také nikdo si nesmí myslet, že svět je nenapravitelně sekularizován. Ryzí lidství (humanita) je mnohem bohatší a mnohem bližší křesťanskému pojetí než si to dokážeme představit." Novinář klade kardinálu Biffimu otázku, zda to není vinou špatně chápaného dialogu. Tázaný velmi živě: "V nadšení pro dialog došlo k velkému nedorozumění. Převládlo přesvědčení, že dialog spočívá v tom, že dáme za pravdu každému diskutujícímu; ale to je popření dialogu. Nezbytným předpokladem dialogu je vlastní vyhraněná totožnost a konfrontovaná s druhou, třeba zcela opačnou. Za předpokladu, že je mi jasné jedno: Když se setkám s nějakou osobou, která je na hony vzdálená křesťanskému postoji, vím, že v hloubi svého bytí je již se mnou zajedno, protože Kristus na nás na oba už dávno myslel, miloval nás a svou smrtí vykoupil. Proto nikdy ne-ztrácím naději, když s ním mluvím, když se o něho zajímám a když se mu snažím hlásat radostnou zvěst."

- Můžeme tedy hledět do budoucnosti s optimismem nebo s pesimismem? - Kardinál Biffi se nezapře ani tu: "Optimismus a pesimismus, to nevytvěrá z víry, ale z úsudků čistě pozemských. Věřící není optimista, protože ví, že zlo je stále na číhané a znovu a znovu raší v lidském srdci. Proto si nedělá o nikom iluze a ne-namlouvá si, že postačí politické teorie nebo hospodářská opatření, aby se věci zlepšily. Není však také žádný pesimista, protože ví, že člověk je od přirozenosti k "Božímu obrazu" a že je do něho nezníčitelně vtisknuta podoba Krista a že je mu určena proměňující moc Ducha svatého. Z toho důvodu dokáže, může dokázat překonat každou temnou hodinu, jakoukoliv těžkou chvíli. Z víry nevytvěrá ani optimismus, ani pesimismus, ale teologická ctnost naděje, která, jak říká apoštol Pavel "nikdy nezklame".

*P. Josef Kolář SJ
(předneseno ve Vatikánském rozhlasu)*

ZE SVĚTA ...

VÝZVA

Muži a ženy, kteří jste zodpovědní za prolévání krve v bývalé Jugoslávii, pohleďte z oken:

Zavraždění žalují, lidé leží bez pomoci v krvi, matky šílí žalem, děti umírají hladem, starým zbyl jen strach. Pole leží ladem, zvířata uhynula, města a vesnice jsou zničeny.

Nač ještě čekáte? Skončete válku!

Muži a ženy, kteří máte zodpovědnost za Evropu a svět, podívejte se na Balkán: Už dva roky tam zuří válka. Nevinní umírají, muži jsou mučeni, ženy znásilňovány, děti mrzačeny, milióny jsou na útěku. Bída a nouze postihuje všechny - bez ohledu na národnost a náboženství.

Pomozte ukončit tuto válku!

Ženy a muži, ať žijete kdekoliv, dělejte, co můžete, aby konečně nastal mír!

Vídeň, 19. listopadu 1993.

Podepsáni:
Hans Hermann kardinál Groer
a srbský patriarcha Pavle

(Z Kirchenzeitung der Diözese Linz přeložil: ing. Cyril Martinek)

POLITOVÁNÍHODNÉ TABU

Ještě nikdy nebyly víra, naděje a láska tak tabuizovány ve sdělovacích prostředcích jako dnes - řekl představitel německého Caritasu profesor Heinrich Pompey z Freiburgu. Proto podle něho se dá dnes sotva mluvit o osobních zkušenostech víry v ma-sovém měřítku.

POLITICI NEPOSLOUCHAJÍ ANI BOHA

Hlava srbské ortodoxní církve Pavle z Bělehradu navštívil v uplynulých dnech Rakousko. Na svátek Krista-Krále byl v Linci, kde byly na programu bohoslužby a setkání s biskupem Aichernem a s politickými představiteli. Patriarcha poskytl krátké interview novinám Kirchenzeitung v Linci.

KZ: Vaše svatosti, jak přispívá srb-ská ortodoxní církev k míru v bývalé Jugoslávii?

Patriarcha Pavle: Pro nás křesťany je Bůh Bohem míru. Ježíš Kristus nám řekl: "Svůj mír vám dávám." V na-ší liturgii, která sahá až ke sv. Janovi Chrysostomovi, prosíme v každé bo-hoslužbě neméně než třicetkrát o mír. Na prvním místě je mír s Bohem. Ale stejně důležitý je i mír s bližním. Ježíš blahoslaví strůjce míru a nazývá je syny Božími.

KZ: Jak lze konkrétně uskutečňovat mír, za nějž se modlí křesťané?

Patriarcha Pavle: Pokud se týká míru v bývalé Jugoslávii, setkal jsem se vícekrát s náboženským vůdcem muslimů ze Sarajeva, a s kardinálem Kuharičem, hlavou katolické církve v Chorvatsku. Jednali jsme v Ženevě, ve Slavonském Brodu a v Curychu.

KZ: Proč se tento dialog neuskutečnil později i v rovině politické?

Patriarcha Pavle: Političtí držitelé moci, kteří by mohli ukončit krvepro-lévání, jsou však nevěřící. Neposlou-chají ani Boha, ani církev a nedrží se biblické rady: "Co nechceš, aby druhí činili tobě, nečini ani ty jim."

KZ: Čím může přispět k míru Evropa a Rakousko?

Patriarcha Pavle: Musíme usilovat o lásku. V prvé řadě o lásku k bližní-mu. To je minimum, čím můžeme při-spět k tomu, abychom mohli spolu žít.

Odkazují také na naléhavou výzvu, kterou jsem ve Vídni podepsal spolu s kardinálem Groerem. Prosím, abyste tuto výzvu uveřejnili ve vašich novi-nách, aby všichni poznali naši snahu a naši dobrou vůli.

PROTESTANTÉ V ČÍNĚ

Podle oficiálních údajů žije v Číně 8 milionů protestantů. Jejich komu-nity mají celkem 7 biskupů a 1200 kněží. V Národním protestantském semináři v Šanghaji studuje celkem 160 bohoslovců. Čínské zákony nepo-volují existenci různých protestant-ských církví jako jinde ve světě, umožňují pouze činnost tzv. Národní protestantské církve.

BUDE PAPEŽ PŘÍTOMEN?

Imám nové mešity v Římě Mahmud Hammad doufá, že papež Jan Pavel II. se zúčastní jejího slavnostního otevře-ní. Tato mešita se má současně stát i muslimským duchovním a kultur-ním centrem. Vatikán se dosud k to-muto imámovu prohlášení nevyjádřil.

ZÁKONNÁ OCHRANA JMÉNA "KATOLICKÝ"

Ústavní soud SRN v Karlsruhe rozhodl, že jen katolická církev vedená biskupy v jednotě s římským papežem je oprávněna používat na veřejnosti názvu "katolická" nebo "římsko-katolická". Reagoval tím na žalobu kolínského arcibiskupství proti tzv. Kněžskému bratrstvu sv. Pia X., které si zřídilo v Kolíně n. R. kapli a ozna-čilo ji titulem "římskokatolická ora-toř".

Kněžské bratrstvo sv. Pia X. sdružuje stoupence exkomunika-ného arcibiskupa Lefébvre, který od-mítl Druhý vatikánský koncil a obno-venou liturgii.

RELIGIOZITA VZRŮSTÁ

Podle statistických průzkumů vě-řilo v Rusku v Boha v r. 1988 10 % obyvatelstva, zatímco v r. 1992 už 40 procent. V Moskvě naopak došlo k úbytku religiozity - r. 1990 se po-važovalo 27 procent jejich obyvatel za věřící, r. 1992 24 procent. Podle cír-kevní příslušnosti se 9 procent rus-kého obyvatelstva hlásí k Ruské pra-vo-slavné církvi, 6 procent k tzv. Svo-bodné ruské pravoslavné církvi (zahraniční, jež neuznává moskev-ského patriarchu), jedno procento představují katolíci, protestanté a buddhisté. Přes 80 procent ruských občanů se nehlásí k žádné církvi a náboženské společnosti. Velmi slabá je také účast na bohoslužbách. Ze zmíněných devíti procent pravoslav-ných pouze třetina navštěvuje nedělní nebo sváteční liturgii (u tzv. svobodné pravoslavné církve je ovšem situace mnohem lepší). Nejlepší, téměř sto-procentní účast na nedělních boho-službách vykazují katolíci. I když ak-tivní a církevně organizovaní věřící představují v Rusku dosud značnou menšinu, religiozita pře-ce jen pone-náhlou stoupá, což je znatelné přede-vším v rozsáhlých oblastech Sibiře a Dálného východu.

Z MEDJUGORJE

Vesnice vstoupila do své druhé válečné zimy. Přítomní nezapomínají na mučení, které je dnes údělem tolika vojáků i civilistů. Mysleme na ty mučedníky nenávisti... Utečenci tvoří nyní polovinu vesnice, která oplývá dětmi. Tyto děti, to je Medjugorje zítřka. Budou muset volit mezi světem s jeho lákadly a kšefty, a srdcem Gos-py. A co kdyby každý z nás adoptoval jedno z nich do svých modliteb?

V r. 83 Gospa řekla vidoucím, že právě o Vánocích vysvobozuje nejvíce duší z očiště. Možná, že někteří čle-nové našich rodin jsou ještě v očištění; prosme Gospu, aby je dala do sezna-mu vycházejících! Uděláme si tak mocné přímlyvce, kteří nám pomohou vyhnout se očištění.

Bratr Efraim (býv. protestantský pastor) než odcestoval z Medjugorje, řekl: P. Maria přišla, protože krev této země křičela k Bohu. Stojí zde, proto-že je hodina poslední Kány, kdy Krev se mění v Oheň, aby nastaly konečné Letnice Lásky. Zde, ve krytu Milosr-denství, jsme jistější než v kterémkoli protiatomovém krytu. Vizionáři jsou klidní a usměvaví uprostřed této vál-ky. Jejich bezpečnost, to je bydlení v Mariině lůně. "Může se člověk vrátit do lůna své matky a znovu se naro-dit?" ptá se Nikodém. Ano, naše naro-zení není v naší minulosti, naše narození je před námi. Naše narození je v běhu, v Mariině lůně. Ježíš nám dává místo, kde se znova narodit: lůno své vlastní Matky, kde jsme v dokonalém bezpečí, vždyť obýváme Mariino srdce spojené s Jeho srdcem - a to je místo štěstí a pokoje. Drahá Gospo, děkujeme Ti, že nás rodiš a dáváš nám svou krásu!

ses. Emmanuela (red. kráceno)

NEW AGE

Schyluje se konci století, které bu-de pro všechny budoucí věky charak-teristické mimo jiné tím, že v něm při-pravil člověk člověku tolik utrpení, jako nikdy před tím. Jakkoliv se člo-věk sám před sebou holedbal, že do-sáhl nevidaného rozvoje, že se dokázal osvobodit od středověkých pout a že si vytvořil svůj umělý svět vědy a techniky, který mu dává možno říci neomezené možnosti, jakkoliv si libo-val, že vytvořil pro sebe prostředí, v němž dosáhl kýžené volnosti, rov-nosti a bratrství, výsledkem bylo nevy-slovné utrpení, zotročení a smrt v ta-kovém rozsahu, jaký dějiny nikdy před tím nezaznamenaly. Za hlavního viníka jsou označovány tzv. totalitní systémy: fašismus a komunismus. Jestliže se někomu před 2 - 3 roky zdálo, že tyto "šelmy" byly konečně poraženy, dnes se toto uspokojení ztrácí v narůstajících mracích nových obav.

Můžeme se setkat s filozofickými, historickými, ekonomickými, sociál-ními, psychologickými a politickými analýzami těchto jen zdánlivě mrtvých fenoménů totality. Znovu a znovu se objevuje zřívavě neodbytná otázka, jak je to možné že... Hledají se viníci. Ne-lze říci, že by tyto práce neobsahovaly pravdu. Je zde skutečně předlouhá a bohatě rozvětvená zřetězená soustava příčin a následků. Ale ty všechny mají někde svůj počátek, který nemusí být tak složitý, jak složitou havárii vyvo-lal. Tu příčinu nám již dávno před tím vyjádřil žalmista ve dvou verších žal-mu 81: *Můj národ nedbal na můj hlas, Izrael mě neposlouchal. Nechal jsem je tedy v zatvrzelosti jejich srdce, ať si žijí podle svých nápadů (Ž 81,12-13)*

Společným vychozím bodem obou totalitních oblud je utopie. Toto slovo řeckého původu znamená: to, co ni-kde není. Utopie je nereálná, neusku-tečnitelná představa. Vezme-li si uto-pii do hlavy jedinec, skončí zpravidla v ústavu choromyslných. Vezme-li si do hlavy utopii národ nebo národy, přivodí neštěstí nedozírných následků.

Co je společným základem utopie totalitních systémů? Že člověk je sám sobě pánem, že člověk je bohem. (Jsou to stále se opakující variace na satanovo téma: *Budete jako Bůh znát dobré a zlé (Gen 3,5)*. Znat dobré a zlé znamená být pánem, sám sobě určo-vat, co je dobré a co je zlé - být zcela a plně autonomní - autonomos - zá-kon sám pro sebe). Cíl utopii je shod-ný: vybudovat takovou společnost, aby byla pro člověka rájem. Tento cíl se představuje tak lákavě a přesvědčivě, že zcela překrývá jak chybné výcho-disko tak zločinnost prostředků, které bude nutno k jeho dosažení použít. Stálo by za samostatnou studii, kolik předních představitelů inteligence, ať už z oblasti vědy či kultury oslnila utopie socialismu a komunismu, a to v době, kdy už leccos ze svého arse-nálu v zemi svého vzniku předvedla. Kolik na př. u nás i z těch, kteří se po listopadu dopracovali do čela v na-ší společnosti, bylo zcela ušetřeno tohoto tragického omylu?

Jen krátce se zdálo, že po těchto zkušenostech je totalitním režimům odzvoněno, ale znovu existují obavy z obnovy totality a myslí se především na recidivu jedné nebo druhé formy dříve poražených totalit. A mezitím v době, kdy usilují "demokratické síly", aby těmto recidivám zabránily, zrodila se a již 30 let se nerušeně roz-víjí třetí varianta totality, která nejen-že nenaráží na odpor, ale je vítána jako konečná spása a záchrana lidské společnosti a nositelka odvěké tužby lidstva - zlatých časů **nového věku**.

Musíme si být vědomi, že jde o to-talitu, která se u svých předchůdkyň důkladně poučila. Nacionální socialis-mus vsadil na nadřazenost arijské rasy a dovolával se starogermánských božstev, jejichž symbol - kříž se za-lomenými rameny - učinil svým zna-mením. Ale přecenil své síly když se chtěl světa zmocnit silou zbraní, což je příliš náročné jak materiálně tak lidsky. Komunismus si přistříhl pře-dem křídla svým striktním materia-lismem. Nedokázal rozvinout a využít duchovních sil, které jsou člověku k dispozici, pracoval tedy neefektivně a snažil se to nahradit ideologickou expanzí a necitlivým přístupem k li-dem i k přírodě a jejím zdrojům.

Ideologie Nového věku zvolila za-svěcenější přístup a účinnější taktiku. Představila se jako celosvětové hnutí, které chce s konečnou platností vy-řešit nejpálčivější problémy lidské společnosti. V prvé řadě je to nasto-lení celosvětového míru. Základními hesly jsou: světový mír, láska, jedno-ta. K tomu cíli je třeba vybudovat jednotné světové hospodářství. Je nutno vybudovat jednotnou Evropu bez hranic a jednotný měnový systém pro celý svět. Je třeba zajistit celému světu dostatečnou výživu. Radikální změny v systému světového hospo-dářství budou znamenat i radikální změnu postoje k přírodě a k životnímu prostředí. Všem lidem je třeba zajistit zdravý a šťastný život. Tato hesla nezůstávají jen na papíře. Do jejich realizace bylo už zapojeno OSN a UNESCO, Rockefellerova i Fordova nadace, Světová rada církví, Bilder-bergerova skupina. Organizují se rúz-né programy na pomoc hladovějícím a trpícím, na obnovu ohroženého život-ního

prostředí, na ochranu zvířat, pořádají se kursy pro manažery. Teprve když toto všechno vyneslo Novému věku sympatie na celém světě, zveřejnili jeho ideologové další podrobnosti svého plánu na obnovu světa:

K zajištění lidského štěstí nestačí jen materiální statky. Člověk potřebuje rozvíjet svou duchovní oblast a naučit se využívat síly, které jsou skryty v něm a v přírodě a jejichž vy-užití potlačilo tradiční náboženství. Je třeba dosáhnout změněného vědomí a myšlení lidí. Jednota celého světa se musí promítnout v tom, že vyjdeme z izolace středoevropské kulturní tradice a otevřeme se všem zdrojům myšlení, především těm, k nimž po staletí nebyl přístup, t. j. z dálného východu. Jelikož dosavadní světový vývoj se všemi katastrofálními dopady mají na svědomí především muži, je nutno skoncovat s patriarchátem a dát ženě místo, které jí patří. Místo mužského Boha má zaujmout božstvo ženské, kult ženy a kult "matky země". Femi-nistické hnutí prolíná nerušeně do tradičních církví. Tradiční náboženství také nezdravě potlačovalo sexuální život a zanedbalo síly a mohutnosti, které s úspěchem využívali naši po-hanší prapředkové a s nimiž se můžeme setkat u primitivních kmenů a jejich šamanů. Nelze již spoléhat jen na tradiční medicínu, ale je nutno využívat alternativní formy léčitelství. Je třeba přejít na nový zdravý způsob výživy. Duševní síly člověka se nevá-žou jen na jeho individualitu, ale člo-věk má možnost zpřístupnit si síly, které jsou ve vesmíru. Božský princip není oddělen od člověka a od světa, ale je v nich samých, je nutno jej rozvíjet. To je možné pomocí různých cvičení, transcendentální meditace, hudby, halucinogenních prostředků a drog. Člověk se musí vrátit ke svému božství. K tomu cílí se pořádají seance, kursy a cvičení, otevírají se ob-chody s přírodními léčebnými prostředky, biotickými a makrobiotickými potravinami, ale vyžaduje to také nový druh sugestivní hudby, novou fantas-tickou podívanou v kinech a v televizi. Spojení s vesmírem a jeho zájem o člověka signalizují množící se a dů-kladně zdokumentované úkazy UFO. Prodávají se nejrůznější druhy amu-letů a magnetických opasek a náram-ků, rozvíjí se obchod se spiritistickou tematikou, věšteckými pomůckami, příručky okultních praktik a návody, jak získat spojení s mimosmyslovým světem. Nabízejí se "výlety na onen svět" pod odborným vedením.

Aby lidstvo mohlo být přivedeno k žádoucím, ale náročným cílům Nového věku, potřebuje vůdce. To jsou ti, kteří se ve svém vývoji dostali vysoko nad široké masy a dostalo se jim mimořádného osvětlení. O jaké osvětlení jde, můžeme si ověřit na příkladu Alice Baileyové, která sepi-sovala duchovní základy ideologie Nového věku jako spiritistické mé-dium, které přijímalo na dálku po-selství od tibetského guru Djawal Khula tak, že démonický duch vedl její ruku (tzv. autonomní zápis).

Nástup Nového věku není presen-tován jako výmysl nějaké skupiny lidí, ale jako vesmírná nutnost, neboť naše sluneční soustava přechází v této době ze souhvězdí Ryb do souhvězdí Vod-náře. Tím končí éra křesťanství, která začala kolem narození Krista, a začíná Nový věk. Nový věk potřebuje nové náboženství, jehož posvátné spisy jsou již k dispozici a jehož duchovní centra se ze skotského Findhorn-Community a Esalen v Kalifornii šíří po celém světě jako houby po dešti. Ředitel Findhorn-Community Spangler prohlásil, že "svět-lo, které ozařuje Findhorn, je světlo Luciferovo, který toto pravé světlo dá celému světu." Dopracovat se k tomu-to světlu je možné pomocí meditací, jógy, psychotechnik a drog. Kdo to-hoto světla dosáhne, zajistí si život bez těžkostí a bez problémů. Věda už nemá pracovat racionálními analyt-ickými postupy, ale má používat přede-vším intuice a mimosmyslových prv-ků. V zájmu správného vývoje lidského rodu je využití genetické ma-nipulace a kontrola jak porodnosti (potraty), tak úmrtnosti (eutanasie). Smrt údajně ztratila svůj osten, neboť se nejedná o nic jiného než o přechod (znovuvtělení) do dalšího života v sou-ladu s učením karmy.

Jako záruka, že již nedojde ke třetí světové válce, vyšle Lucifer světu nového spasitele. Ten se dostaví po "velké invokaci" a "vzývání moci světla", kterých se musí zúčastnit všechna náboženství. Nový spasitel převezme kontrolu nad všemi dů-ležitými oblastmi sjednoceného světa a bez loyality k němu nebude možné nic podnikat. **Protagonisté Nového věku přepokládají, že katolická cír-kev splyne s tímto novým světovým náboženstvím.**

Jestliže to, co jste právě četli, vám zní jako neuvěřitelná fantazie, je to jen důkazem toho, že jsme více než nedostatečně informováni o nebez-pečném soumraku, ke kterému se pod rouškou "zářícího světla" nad světem schyluje. A rozhlédneme-li se kolem sebe, můžeme si uvědomit to, co jsme si měli uvědomit již dávno, že se k nám plíživě a nezadržitelně šíří a bují nenápadně se tvářící výhonky zla, které se vytrvale zakořeňují kolem nás i v nás. Tyto první výhonky, které jako lišejníky připravují půdu pro další vyšší druhy zákeřných hub, jsou na př.: sférická hudba ovlivňující bez možnosti sebeobrany naše podvědomí, jsou to proutkaři, léčitelé, sensibilové na hledání pathogenních zón, astro-logické kalendáře, záplava okultní lite-ratury, jóga, akupunktura, Patriciiny meditace v rozhlase atd. Jako průkop-níci a zúrodnovatelé duší pro nové náboženství přijíždějí jedna za druhou skupiny "tvrdého rocku" a svými hy-mny o satanovi, pekle, násilí a ne-vázané rozkoši uvádějí mladou gene-raci do nadšení ba i tranzu při čemž rodičové o tom nemají často tušení. Hltají se fantastické filmy typu ET, Válka hvězd (nebo film českého exulanta M. Formana *Hair* s úvodním songem "Věk Vodnáře" a dalším, který má název "Sodomie", film jímž se pro-línají drogy a perverse...)

Může se nám to zdát přehnané, ale pak bychom se měli po chvíli zti-šení zamyslet nad těmito slovy sv. Pavla: *Obávám se však, aby to nebylo tak, jako když had ve své lstivosti oklamal Evu, aby totiž vaše mysl ne-ztratila nevinnost a neodvrátila se od upřímné oddanosti Kristu. Když někdo přijde a zvěstuje vám jiného Ježíše, než jsme my zvěstovali, nebo vám nabízí jiného ducha, než jste dostali, nebo jiné evangelium, než jste přijali, klidně to snášíte (2 Kor 11 3-4).*

Jak to, že se znovu navracíte k těm ubohým mocnostem a chcete se jim dát znovu do otroctví (Gal 4,9)?

A dále: jsou někteří lidé, kteří chtějí evangelium Kristovo obrátit v pravý opak (Gal 1,7).

Ve své hrabivosti vám budou před-kládat své výmysly, aby z vás těžili (2 Pet 2,3).

Oni se o vás horlivě ucházejí, ale nemyslí to dobře: chtějí vás připravit o spásu a strhnout na svou stranu (Gal 4,17).

Duch výslovně praví, že v posled-ních dobách někteří odpadnou od víry a přidrží se těch, kteří svádějí démon-skými naukami (Tim 4,1), neboť přijde člověk nepravosti, Syn zatracení. Ten se postaví na odpor a povýší se nade všechno, co má jméno Boží nebo čemu se vzdává Božská pocta. Dokonce used-ne v chrámu Božím a bude se vydávat za Boha ... Ten zlý přijde v moci sata-nově, bude konat kdejaký mocný čin, klamná znamení a zázraky a všemož-nou nepravostí bude svádět ty, kdo jdou k záhubě, neboť nepřijali a nemí-lovali pravdu, která by je zachránila. Proto Bůh je vydává do moci klamu, aby uvěřili lži (Tes 2 3, 9-12).

Nevedeme svůj boj proti lidským nepřítelům, ale proti mocnostem a si-lám a všemu, co ovládá tento věk tmy, proti nadzemským duchům zla. (Ef 6, 12). Nechci, abyste vstupovali ve společenství s démony (1 Kor 10,20).

Je to skutečná válka mezi dobrem a zlem, jejíž frontová linie prochází našim srdcem. Každá píď, kterou vy-dáme Nepříteli, ohrožuje celou Boží církev, bez ohledu na to zda jsme tak učinili z nevědomosti.

Milovaní, nevěřte každému vnuknu-tí, nýbrž zkoumejte duchy, zda jsou z Boha; neboť mnoho falešných proroků vyšlo do světa. Každé vnuknutí, které nevede k vyznání Ježíše, z Boha není. Naopak, je to duch antikristův, o němž jste slyšeli, že přijde, a který již nyní je na světě. Kdo zná Boha, slyší nás, kdo není z Boha, neslyší nás. Podle toho rozeznáváme ducha pravdy a du-cha klamu (1 Jan 4,1-6).

-uv-

Z DOMOVA ...

- Farní společenství od sv. Jaku-ba v Brně připravilo před svátky vy-stoupení na náměstí Svobody. Se-stávalo ze zpěvů, četby Písma sva-tého, osobního svědectví věřících ze svých zkušeností s Pánem a promluvy Otce děkana Josefa Brychty. Katolíci měli doposud nechut' k veřejnému vystupování na náměstích. Svatoja-kubští jsou asi první výjimkou. Což-pak mají být tyto prostory vyhrazeny jen sektám? I kdyby jen jedna jediná kolemjdoucí duše byla oslovena, tato námaha stojí za to.

SETKÁNÍ S VÁLKOU

Patřím ke generaci, která válku naštěstí nezažila a byl jsem šťastný za nadějí, že snad válku nikdy nepo-znám. Netušil jsem, jak brzy a za ja-kých okolností budu z tohoto štěstí vytržen.

Byl jsem s dětmi z chvalčovské dětské vesničky na slavnostním roz-svícení vánočního stromu republiky na pražském Hradě. Po oficiální části pozdního pondělního odpoledne byl strom za přítomnosti prezidentů Kle-stila a Havla rozsvícen. Poté odvedli vojáci Hradní stráže děti do Španěl-ského sálu, kde bylo připraveno se-tkání s paní Olgou Havlovou, s arcibiskupem mons. M. Vlkiem, ministrem J. Rumlem a dalšími osobnostmi. Kul-turní program a pohoštění vykouzlilo na tvářích dětí úsměvy radosti a spokojenosti. Dokonce ani sv.Mikuláš s andělem a čerty nevyvolávali takový strach jako doma.

Za tmy, při svitu pochodní, hrála hudba Hradní stráže Haendlovu Hud-bu k ohňostroji a k nebi vyletěly první rakety opravdového ohňostroje. A teh-dy to přišlo.

Vedle nás stály děti, tmavooké a tmavovlasé. Z řeči vyplynulo, že jsou z bývalé Jugoslávie. Při prvním výbu-chu šrapnelu a rozsvícení girlandy stříbrných hvězd začaly děti hystericky křičet, chytaly se za hlavu, některé sedaly na zem a s vytřeštěnými očima tiše a nevěřičně zíraly. Ženy z jejich doprovodu je uklidňovaly, ale moc platné to nebylo.

Ani krása ohňostroje děti neza-ujala. Vštípený strach z války se zno-vu ozval. Věřte, i já jsem ztrnule zíral. Potkal jsem se totiž s válkou. Fakt, že se děti už patrně nikdy nezbaví stra-chu z hrůz, které prožily, mne šo-koval. Nic už nezměnila hudba barok-ních mistrů a vánočních koled, při nichž jsem vždy získával pocit klidu a jistoty. Hrůza z hrůzy ve mně zůstala.

A tak vás prosím, až zasednete ke svátečnímu stolu, zamyslete se a vzpomeňte na ty, kdo žijí v té hrůze již druhou zimu. Zkuste si také odpo-vědět na otázku: Udělal jsem vše, co jsem mohl, aby oni netrpěli?

A slibme sami sobě, že budeme těmto potřebným pomáhat stále. To proto, aby i nás nemusela obcházet hrůza, přestože žijeme v míru.

*Pavel Malének,
vedoucí SOS Dětské vesničky Chvalčov*

JAN PAVEL II.: POVOLÁNÍ LAIKŮ KE SVATOSTI

1. Církev je svatá a všichni její členové jsou povoláni ke svatosti.

Laici se podílejí na svatosti církve tím, že jsou plnoprávními členy kře-st'anského společenství: a tento podíl na svatosti církve, jež můžeme na-zvat ontologický, se stává i pro laiky osobním etickým závazkem posvěcení. V tomto rozsahu a v tomto povolání ke svatosti jsou si všichni členové církve rovni (sr. Gal 3,28).

Stupeň osobní svatosti nezávisí na postavení ve společnosti ani v církvi, ale jedině na stupni žité lásky (srov. 1 Kor 13). Laik, přijímající velkodušně Božskou lásku do svého srdce a do svého života, dosahuje vyššího stupně svatosti než kněz nebo biskup, kteří ji přijímají vlažně.

2. Křesťanská svatost má svůj ko-řen v přilnutí ke Kristu skrze víru a křest. Tato svatost stojí na počátku církevního společenství ve svatosti. A to, co vyzařuje z Pavlova textu: "Jeden Pán, jedna víra, jeden křest (Ef 4,5) citovaném na II. Vatikánském koncilu, je potvrzením o společenství, vážícím křesťany v Kristu a v církvi (LG, 32). V této účasti na Kristově životě prostřednictvím křtu se vštepu-je ontologická, eklesiologická a etická svatost každého věřícího, ať je to kle-rik nebo laik.

Koncil tvrdí: *Kristovi následovníci, povolání Bohem a ospravedlnění v Je-zíši Kristu ne podle svých skutků, ale podle Jeho plánu a milosti, stali se opravdu Božími dětmi a spoluúčastníky Božské přirozenosti, a tudíž skutečně svätci* (LG 40). Svatost je příslušnost k Bohu, tato příslušnost se děje při křtu, když Kristus bere do vlastnictví lidskou bytost, aby ji učinil *"účastnou na Božské přirozenosti"* (srov. 2 Pt 1,4), jež je v něm mocí vtělení (srov. Sum-ma teol. III, q. 7; a. 13; q 8; a. 5). Kristus se tak opravdu stává jak bylo řečeno, *"životem duše"*. Svätost-ný charakter, vtisknutý do člověka křtem, je znamením a poutem zasvě-cení Bohu. Proto Pavel, když mluví o pokřtěných, nazývá je *"svätými"*. (srov. Řím 1,7; 1 Kor 1,2; 2 Kor 1,1 atd.)

3. Ale jak jsme řekli, od této ontologické svätosti je odvozen zá-vazek svätosti etické. Všichni mají, jak říká Koncil *"s pomocí Boží" necho-vať zdokonalovať obdrženou svätost jejím prožíváním*" (LG 40). Všichni mají spět ke svätosti, protože už mají v sobě její zárodek, mají rozvíjet tuto svätost, jež jim byla poskytnuta. Všichni mají žít, *"jak se sluší na sväté"* (Ef 5,3) a obléci se (ozdobit se), *"jako milovníci Boha, svätí a milovaní du-chem milosrdenství, dobroty, pokory, mírnosti, trpělivosti"* (Kol 3,12). Sva-tost, kterou mají, je neochrání před pokušeními ani před vši vinou, pro-tože v tomto životě setrvává v pokř-těných neustálá křehkost lidské přiro-zenosti. Tridentýský Koncil v tomto ohledu učí, že nikdo se nemůže po celý život vyhnout jakémukoliv hřichu, ani lehkému, bez zvláštní Boží výsady, jak věří církev, že se stalo Přesväté Panně (srov. Denz-S 1573). To vede k modlitbě za dosažení od Boha stále nové milosti, vytrvalosti v dobrém a odpuštění hřichů: *"Odpusť nám naše viny"* (Mt 6,12).

4. *Podle koncilu všichni následov-níci Krista, i laici, jsou povoláni k do-konalosti lásky* (LG 40). Cesta k doko-nalosti není výsadou některých, ale závazkem všech členů církve. A zá-vazek ke křesťanské dokonalosti zna-mená neustálou cestu ke svätosti.

Jak říká Koncil, *"Pán Ježíš, Učitel a Božský Vzor učí dokonalosti, kázal všem a svým jednotlivým učedníkům v jakémkoliv postavení svätost života, jehož tvůrcem a zdokonalovatelem je On sám: "Buďte tedy dokonalí, jako je dokonalý váš nebeský Otec"* (Mat 5,48) (LG 40). A proto: *"Všichni věřící jakého-koliv stavu nebo hodnosti jsou povoláni k plnosti křesťanského života a k doko-nalosti lásky"* (tamtéž). Právě díky po-svěcování každého je přiváděnou do pozemské společnosti nová lidská dokonalost: jak říkála Služebnice Boží Alžběta Leseur, *"každá duše, která se pozvedá, pozvedá sebou i svět"*. Koncil učí, že touto svätostí je i v pozemské společnosti pozvedána úroveň lidš-tějšího života" (tamtéž).

5. K tomuto bodu je třeba podot-knout, že nekonečné bohatství Kris-tovy milosti, sdělené lidem, se promítá od množství rozmanitosti darů, jimiž může každý posloužit a prospět jiným v jediném těle církve. To bylo dopo-ručení sv. Petra křesťanům, rozptý-leným v Malé Asii, když jim psal, vyzýváje k svätosti: *"Každý ať žije podle obdržené milosti, dává ji do slu-žeb druhým, jako dobří správcové mno-hotvárné Boží milosti"* (1 Pet 4,10).

Také II. Vatikánský koncil říká, že *"při různých způsobech života a při různých úkolech je pěstována jedna svätost těmi, kdo jsou vedeni Duchem Božím"* (LG 41). Tak připomíná cestu svätosti pro biskupy, kněze, jáhny a kleriky, kteří usilují stát se správci Kristovými a *"ty Bohem vyvolené laiky povolane biskupem, aby se úplněji dali do apoštolského díla"*. Ale ještě výraz-něji zvažuje cestu svätosti pro kře-střany v manželském svazku: Křesťan-ští manželé a rodiče, sledující vlastní život, mají se s neustálou láskou vzá-jemně podporovat v milosti celý život a učit křesťanskou nauku a evange-lijní ctnosti děti, které láskyplně přijali do Boha. Tak dávají vskutku všem příklad neúnavné a velkodušné lásky, povzbuzují bratrské společen-ství lásky a stávají se svědky a spo-lupracovníky plodnosti Matky církve, ve znamení a účasti té lásky, kterou Kristus miloval svou církev jako svou nevěstu a za ni se vydal (obětoval) (tamtéž).

Ale to se týká také osob, žijících, osaměle buď ze svobodného rozhod-nutí nebo pro zvláštní případy a okolnosti: jak mládenci a panny, vdovci i vdovy, odloučení a vzdálení. Pro všechny platí Boží volání ke sva-tosti, prováděné formou lásky. Podle Synodu 1987 (srov. GL, 17) je do to-hoto okruhu těla zahrnouti na ty, kteří normálním životem, ve svém povolání a každodenní práci působí k dobru bratří a k pokroku spolec-nosti, následováním Ježíše - dělníka. Konečně se může a musí vztahovat na všechny, kteří, jak říká Koncil, *"jsou sužováni chudobou, slabostí a různými útrapami, nemocemi a neuhy, nebo zakoušejí pronásledování pro spravedl-nost"* jsou *"zvláštním"* způsobem spo-jeni s trpícím Kristem pro spásu své-ta (LG 41).

6. Je tedy mnoho podob a forem křesťanské svätosti, jež se nabízejí laikům v jejich různých životních pod-mínkách, v nichž jsou povoláni k ná-sledování Krista a mohou od něj do-stat potřebnou milost pro plnění své-ho poslání ve světě. Všichni jsou Bohem zváni prožít život svätosti a přitáhnout na tuto cestu své bližní v životě i v práci v oblasti časných vě-cí (záležitostí).

L'Osservatore Romano, 26. 11. 1993

KRITÉRIEM JE ČLOVĚK

Papež Jan Pavel II. se vyjádřil v proslovu k účastníkům pracovního zasedání Komise pro výzkum Země: *"Stálé prohlubování znalostí o všem živém je samo o sobě dobrem, neboť hledání pravdy náleží k hlavnímu povolání člověka a připravuje chválu Tomu, který člověka stvořil. Lidský ro-zum s nesčetnými schopnostmi a roz-ličnými činnostmi je zároveň vědec-kým i etickým rozumem. Je schopen uvést do praxe výsledky experimen-tálních poznatků a současně připome-nout požadavky morálního zákona.*

Morálním kritériem pro veškeré bádání zůstává však stále člověk ve svém tělesném i duchovním bytí. Smysl pro etiku však předpokládá pochopení, že se nelze angažovat v těch výzkumech, které ohrožují dů-stojnost člověka a brání jeho integrál-nímu růstu. To se týká pokusů na lidských embryích, které církev odmí-tá a požaduje ochranu zárodků.

Touto ochranou brání společnost každého člověka, který v této malé a bezbranné bytosti poznává, někoho, kým sám také jednou byl na začátku své existence.”

ČTENÍ O SV. JANU NEPOMUCKÉM

V předmluvě ke své knize o sv. Janu Nepomuckém, píše básník Ivan Slavík: *”Pojítkem a pojívem těchto kapitol by měla být láska a pravda. Dej Bůh, aby se mi aspoň zčásti po-dařilo vzbudit je a obhájit před čte-nářem, bude-li jaký.”*

Myslím, že čtenářů této knížky sice útlé, ale bohaté obsahem, by mělo být mnoho a to hlavně mezi mládeží, zvláště studující. Ne jen proto, že loň-ský rok Desetiletí duchovní obnovy byl zasvěcen sv. Janu Nepomuckému, ale po dlouhých letech, kdy nám hlav-ně ve školách byla pravda zkreslována a pravé hodnoty popírány, může si ko-nečně český čtenář vytvořit pravdivý úsudek nejen o našem světcí, ale i o celé době, ve které žil, o osobách, které byly v našich učebnicích dějepi-su uváděny se zcela opačnými cha-raktery, v neposlední řadě je velmi nezaujatě a kriticky vykreslena po-doba Jana Husa - osobnosti, stojící téměř v protikladu k našemu světcí, jejíž jméno je v poslední době skloňo-váno ze všech stran. Na závěr jen ješ-tě malá ukázka z této výborné knihy:

”Kdo by mohl mlčet k chvále té, jež je útočištěm zarmoucených, matkou maličkých, královnou andělů? Je proto také matkou hříšníků. A tak, bratři, vzývejme ji, utíkejme se k ní v tomto slzavém údolí, chceme-li dosíci odpuš-tění... Ona mění rozsudek, to je mínění soudcovy, udílí rady i pocty. Matka to tvého soudce, tvého a našeho krále, matka tebe vyhnaneého, matka tvého Boha, je matkou i tobě, jenž tu jsi, ne-může-li zadržeti rozpor na obou stra-nách. Chvalte ji spravedliví, vždyť ona sama prosí a oroduje za vás, pomáhá vám. Stejně ji mají chválit i svatí a to pro svou spásu, poněvadž ona je po-čátek spásy, je pravá sláva blažených, naše přítelkyně, kterou uzříme tváří v tvář.” (Z kázání na den Narození Pan-ny Marie I. P. 8. 9. 1412).

Autorem těchto řádků není nikdo jiný, než sám Mistr Jan Hus. Jaká ironie, ale i důvod k zamyšlení.

(Knihu vydalo nakladatelství Svatojanské dílo v Jemnicích u Strakoníc roku 1993, dodá ji také Matice cyrilometodějská s.r.o., Dolní nám. 24, Olomouc, 772 00).

Jana Urbánková

Rudolf Závodný

POJMY

*Nenapadá mě nic,
než déšť.
Potopa v Ráji.
Uprostřed
hladký had,
hbitý úhoř.
(Pokušení!)*

*Nenapadá mě nic,
než keř,
Neuzříš,
dokud neumřeš.
Kleč, modlí se
a tu hoř!
(Zjevení.)*

*Nenapadá mě nic,
než věž,
ze které na zem
nepadneš.
K nebi vede
ten úvoz.
(Milost?)*

VÍRA

Co je víra? Je to nadpřirozená mi-lost vložená do duše, a následkem to-ho jsme osvíceni a máme vůli věřit tomu, co zrakem nevidíme.

Slovo Boží, kritizováním zobracené, pokroucené a zmučené, stává se slo-vem člověka...přestává být Slovem Bo-žím. Toto je mistrovský omyl či od-chylka moderního kacířství: člověk, zatímco vyznává víru, vykládá si učení Boží po

svém, místo aby se podřídil výkladu tohoto učení církví svatou. Není jiného způsobu jak se nám do-stává Světla Božího než skrze Ni, je-dinou církev Boží. Nevěřící jsou po-hodlně šťastni ve svém, vlastní vinou zaviněném zaslepení a opovrhují ná-mi, kteří vidíme. Je to zbožňování lid-ského rozumu jako jediného zákono-dárce v životě.

Milujte každou tečku a každý pun-tík, každou paprsek a každou jiskřičku Pravdy Toho, a pro Toho, který vám ji dal.

Kardinál Manning: "Vnitřní posláni Ducha Svatého" - 1989

VELKÁ SOUTĚŽ ZAČÍNÁ!

SFADOSVAZE = S Fatimským Apoštolátem **DO SVATÉ ZEMĚ.**

Již dnes najdete na této straně Světla soutěžní kupón č. 1 a v něm první dvě soutěžní otázky. Odpovědi napište čitelně přímo na soutěžní ku-pón, vystřihněte a čkejte další týden nové 2 otázky.

Pošlete-li *všech 12 soutěžních ku-pónů se správně zodpovězenými otáz-kami* na přesnou adresu Fatimského apoštolátu, Martinské nám 20, 674 01 Třebíč, budete zařazeni do celostátní slosování, které proběhne za přítomnosti notáře 28. března 1994.

Pro výherce je připraveno 30 krá-sných cen Fatimského apoštolátu v celkové hodnotě 50 000,- Kč. Nejláskavější jsou první dvě ceny:

1. cena: letenka Praha - Tel Aviv a zpět a 8-denní pobyt v Izraeli včetně polopenze, vstupenek a pojištění - zdarma ve dnech 3. - 10. 5. 1994

2. cena: letenka Praha - Tel Aviv a zpět - zdarma a dalších 28 věcných cen.

S Fatimským apoštolátem se ocit-nete ve Svaté Zemi, ani nevíte jak.

Pozor: Jeden soutěžící může na své jméno odevzdat i více stejných soutěžních kupónů, avšak výhradně vystřižených ze Světla. Zároveň ozna-mujeme, že je již nejvyšší čas přihlásit se na květnovou pouť Fatimského apoštolátu ve dnech 3. - 10. 5. 1994. Koncem ledna už bývá májová pouť obsazena. Velké finanční oběti dva-cetitisíc korun ještě žádný z našich poutníků nelitoval. Skvělá průvodkyně apoštolátu Panna Maria nás provází svou ochranou. Písemně i telefonicky se můžete přihlásit na adresu FA v Třebíči a obratem obdržíte přesné informace.

Jaroslav Olšava

N E P Ř Í T E L E P O H O S T I T I

V roce 1957 odhlasoval komunis-tický parlament potratářský zákon, řečeno srozumitelněji, dal občanům povolení vraždit nenarozené děti. V té době slibovali bolševici pracujícímu lidu ráj na zemi. Aby si ten lid mohl žít pohodlně a bez problémů, šel mu na ruku zákon o manželské rozluce a zákon o přerušení těhotenství, aby to znělo humánněji. Slovo "obětovat se pro dítě" bylo jako staromódní vyma-záno. Začalo se tedy vesele rozvádět a popravovat.

V té době, kdy se občané báli ozvat a jen hrstka odvážných kriti-zovala neřádstvo, které komunisti zaváděli, posílal můj otec na minis-terstvo zdravotnictví, řízené tehdy od-padlým knězem Plojharem, protesty proti vydání a praktikování potratář-ského zákona. U komunistů bylo že-lezným zvykem, že na protesty obča-nů se neodpovídalo a úřední šiml za-rytě mlčel. To ovšem neznamená, že by ouřadové takový dopis hodili do koše. Dovedu si představit, že skřípa-li zuby a prskali vztekem. Protože takové dopisy přicházely častěji, došla ouřadům v okolí pana ministra trpě-livost. Můj otec dostal přípis, že ho navštíví ministerská delegace, aby od-pověděla na jeho protesty.

V určený den přistálo pod naší chalupou černé vládní auto a z jeho útroh se vyhrabali tři bařtipáni. Je-jich obličeje byly tvrdé jako hliněné hrnce právě vytažené z vypalovací pece. Pravděpodobně chtěli mému otci nahnat strach. Jenže přišla kosa na kámen. Otec byl jeden z mála, který by se takové návštěvy polekal. Přivítal pány a uvedl je do pokoje. Když vyslechl jejich nakvašené pro-slovy a vyhrůžky, povstal a sedícím soudruhům své stanovisko k potra-tářskému zákonu tak pěkně vymavil, že tři ministerští radové seděli jako žáčci v obecné škole.

A závěr. Nikdy se otec nerozcházel s oponenty ve zlém. Do pokoje přišla maminka, hosty mile přivítala, pro-střela stůl bílým ubrusem, položila doprostřed vonící piškotovou bábovku s kakaovou náplní a nalila kávu. Páni si vzali a popíjeli kávu jako doma. Mračna nakvašenosti odplula pryč. Otec návštěvníkům vyprávěl o naší početné rodině a soudruzi naslou-chali bez hněvu. Pak poděkovali, srdečně se rozloučili s mými rodiči a vyšli z domu. Otec je doprovodil k vládní limuzině a panstvo odjelo.

V té časově krátké době se usku-tečnila malá evangelizace. Otec prav-du obhájil a nepřítel neurazil. Do-konce si z hosty přátelsky pobe-sedoval.

